

№ 6 (12282)
11 феввали
соли 2021

Агар дар ҷаҳон набвад омӯзгор,
Шавад тира аз беҳирад рӯзгор.

ҲАФТАНОМА АЗ 20-УМИ ИЮЛИ СОЛИ 1932 НАШР МЕШАВАД

ОМУЗГОР

НАШРИЯИ ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН www.omuzgor-gazeta.tj

► АРҶҒУЗОРӢ

Осорхонаи Пешвои миллат дар литсейи касбӣ-саноатии кимийёвӣ

Дар литсейи касбӣ-саноатии кимийёвӣ шаҳри Леваконт осорхонаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ташкил мегардад. Бо ин мақсад ин муассиса мавриди навсозӣ қарор гирифтааст.

6 феврал раиси вилояти Хатлон Қурбон Ҳақимзода ва вазири меҳнат, муҳоҷират ва шугли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон Ширин Амонзода аз литсейи касбӣ-саноатии кимийёвӣ шаҳри Леваконт дида намуданд.

Таъмиру навсозии муассисаи мазкур ба хотири фароҳам овардани шароити хуби корӣ ва мучахҳаз намудани синфхонаҳо бо аёнӣ дари роҳандозӣ гардидааст.

Бояд таъкид кард, ки Сарвари давлат охири солҳои 60-уми асри гузашта дар омӯзишгоҳи касбӣ-техникии №40-и шаҳри Калининобод (имрӯза литсейи касбӣ-саноатии кимийёвӣ шаҳри Леваконт) тахсил намудаанд. Аз ин рӯ, ашӯи таълими замони тахсилоти Президентӣ мамлакат дар ин таълимгоҳ ҷамъоварӣ гардида, дар осорхона маҳфуз дошта мешаванд.

Раиси вилоят Қурбон Ҳақимзода зикр дошт, ки осорхонаи Пешвои миллат мувофиқ ба солҳои 60-70-уми асри ХХ бо қандакорӣ гачкорӣ бунёд мешавад. Ба масъулин дастур дода шуд, ки аз ҳама имконияти мавҷуда истифода намуда, осорхонаро дар муҳлати муайян ба истифода диҳанд.

► САБҚАТ

Озмунӣ ҷумҳуриявӣ «Донишҷӯи сол-2021»

Қўмитай қор бо қавонон ва варзиши назди Қўкумати Ҷумҳурии Тоҷикистон миёни донишҷўни муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбии мамлакат озмунӣ ҷумҳуриявӣ «Донишҷўи сол-2021»-ро эълон менамояд.

Озмунӣ «Донишҷўи сол-2021» бо мақсади дастгирӣ

ва ҳавасмандгардонии донишҷўён дар самти илмомўзӣ, фарҳангдўстӣ, ҳештаншиносӣ, меҳанпарастӣ, ифтихори миллӣ ва маърифатнокии донишҷўён роҳандозӣ шуда, дар он донишҷўни курсҳои 2,3 ва 4, ки танҳо бо баҳои аъло тахсил мекунад, ҳуқуқи иштирок қардан доранд.

Озмун дар ду давра баргузор шуда, даври аввал дар донишгоҳу донишқадаҳо ва даври ниҳой дар дастгоҳи марказии Қўмитай қор бо қавонон ва варзиш баргузор мегардад.

Дархостҳо барои иштирок дар даври ниҳойи озмун аз қониби муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбии мамлакат то 20 апрели соли 2021 қабул қарда мешаванд. Қўлибон дар арафайн Рўзи қавонони Тоҷикистон-23 май қадрдонӣ мешаванд

► ДУРНАМО

Муаррифии Стратегияи миллии рушди маорифи Тоҷикистон барои то соли 2030

Ҳафтаи гузашта дар Ҳолори Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон муаррифии Стратегияи миллии рушди маорифи Тоҷикистон барои то соли 2030 баргузор гардид.

Дар қори он Муҳаммадҷосиф Имомзода-вазири маориф ва илм, муовини яқум ва муовинони вазири, сардорони раёсату шубҳаҳои дахлдори вазорат, Осама Маккавини-намоёнҳои ЮНИСЕФ дар Тоҷикистон, Алберто Бианколи-сардори бахши маорифи ЮНИСЕФ дар Тоҷикистон, Ангелих Махал-директори барномаҳои таълимии ЮСАИД дар Тоҷикистон, Муҳаммад Тарик Хон-роҳбари кишварҳои шарикони глобалӣ дар соҳаи маорифи Тоҷикистон, Кристи Пиккат-намоёнҳои ЮНЕСКО, Саодат Бозорова-мутахассиси қалони барномаҳои таълимии Бонки умумиҷаҳонии рушд, Марико Кавабатта-намоёнҳои муваққатӣ-муовини директори минтақавии Барномаи ҷаҳонии

озуқаворӣ ва дигар шарикони рушд ширкат варзиданд.

М. Имомзода иброз дошт, ки Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон стратегияи мазкурро бо мақсади ноил шудан ба афзалиятҳои бештар, аз қўмла, дастрасии таҳсилот ва иштирок дар қараёни таҳсилот, самаранокӣ дохилии соҳаи маориф, сифат ва муҳимияти соҳаи маориф, таъмини принципҳои баробарӣ дар соҳаи маориф ва илм, идорақўнӣ ва маблағгузори бучети соҳаи маориф таҳия намудааст.

Ҳамқўнин, дар рафти нишаст паҳлуҳои муҳталифи Стратегияи миллии рушди маориф барои то соли 2030 аз қониби иштирокчиён мавриди баррасӣ ва муҳокимаронӣ қарор гирифт. Қайд гардид, ки мақсади ислохот ба вучуд овардани низоми таҳсилоте мебошад, ки он барои ҳама дар тўли тамоми ҳаёт сифатнок ва дастрас буда, иқтисодӣ кишварро бо қормандони

салоҳиятнок, инфрасохтори мувофиқ ва технологияи муосиру инноватсионӣ таъмин қарда тавонад.

Сипас, Бадриддин Музафарзода - сардори раёсати иқтисод, банақшагирӣ дар соҳаи маориф ва илм иброз дошт, ки қаблан ҳам қўнин як стратегия дар соҳаи маориф ва илм қабул шуда буд ва муҳлати амали он 9 солро дар бар мегирифт.

Гуфта шуд, ки дар заминаи амалигардонии талабот ва бандҳои стратегияи нав, соҳаи маориф ва илми кишвар дар давоми 10 соли оянда ба таври бесолика рушд хоҳад қард. Аз қўмла, сатҳу сифати таҳсилот дар муассисаҳои таълимӣ ба маротиб бештар хоҳад гашт. Ҳадафи ниҳой ва талаботи стратегия мувофиқ ва баробар намудани соҳаи маориф ва илми Тоҷикистон бо кишварҳои пешрафтаи дунё ба шумор меравад.

Маркази матбуоти
Вазорати маориф ва илми
Ҷумҳурии Тоҷикистон

• ДАР ИН ШУМОРА: •

Раҳнамову раҳқўшои аҳли
илму маориф

саҳ. 2

Пешравиҳои вазорат назаррасанд

саҳ. 3

Нахустин мактаби олии кишвар
90-сола мешавад

саҳ. 4

Фаъолияти донишгоҳ вусъат меёбад

саҳ. 5

Пешаи беҳирадон

саҳ. 6

Қў касби илм қардӣ, дар
амал қўш

саҳ. 7

Аз танқиду таҳқир то
таҳриру такмил

саҳ. 8

Қароғи илму маърифат

саҳ. 9

Махсусиятҳои омўзиши
забони англисӣ

саҳ. 10

Солимии равонии наврасон

саҳ. 11

Ифтихори мо ту ҳастӣ, эй Ватан!

саҳ. 12

Дар ҳама қор машварат бояд

саҳ. 13

Ситоишномаи Роғун

саҳ. 14

Маҳорати суҳанвар

саҳ. 14

► ДАР ҲОШИЯИ ПАЁМ

Соли 2021 дар таърихи халқи тоҷик ва миллати мо ба ша-рофати таҷлили 30-солагии Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон соли таърихӣ хоҳад буд. Дар оғози ин соли ҳуҷастаи миллӣ манзур гардидани Паёми Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон чун санади муҳиме дар ҳаёти ҷамъиятию сиёсӣ, иқтисодию иҷтимоии кишвар ба ҳисоб меравад, ки раванди рушди кишварро дар соли сипаришу-да натиҷагирӣ ва барномаи пешбурди соҳаҳои муҳталифи онро барои соли 2021 мушаххас менамояд. Ба иборати дигар, ин санади сарнавиштсоз барномаи фаъолияти солони мар-думи кишвар ва тамоми тоҷикони оламро дар қаламрави ин соли таърихӣ ва фаромӯшнопазир муқаррар намуд.

Ахли илму маорифи кишвар аз он саодат-манд ва соҳиби иқболи баланд хастанд, ки дар Паёми навбатӣ

яки мо, кормандони соҳа, хоса омӯзгорону устодон вазифаҳои мушаххас мегузорад, то бо масъулиятшиносии баланд ба-

табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ баргузор мешавад. Дар навбати аввал, таҳлили амиқ ва саривактии натиҷаҳои озмуни «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст» нишон дод, ки новобаста ба мушкilot ва камбудҳои ҷойдошта, ки ба он аз ҷониби худӣ Пешвои миллат ҳам ишорат шуд, дар давоми ду сол таъсири матлубе барои ба китоб рӯ овардани намоёндогони табақаҳои муҳталифи ҷомеа, ҷавонону наврасон ва ҳатто кӯдакону калонсолон расонид. Ин матлаб баёнгари он аст, ки дар заминаи татбиқи амалии ҳадафҳои ин озмуни бузург тахти раҳнамоии Пешвои миллат мардуми тоҷик бори дигар суннатҳои деринаи фарҳанги китобдориву китобхонии ниёгони ҳешро эҳё намуданд,

асосии Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд» мусоидат менамояд.

Ин самараҳои бисёр муассир дар ташаккули маънавияти ҷомеа моро умедвор меку-нанд, ки баргузориҳои озмуни нав низ метавонад ҷеҳраҳои тозаеро дар риштаҳои илмҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ кашф намуда, пеш аз ҳама, ба-рои ҷалби бештари хонандагон ва донишҷӯён ба ин илмҳо ва омили муҳимме дар иҷрои ҳадафҳои барномаи бистсола гардад. Дар ин самт Пешвои миллат бо изҳори боварӣ ва умедворихоӣ зиёд аз баргузориҳои ин озмун таъкид доштанд: **«Ило-ва бар ин, зарур мешуморам, ки ба хотири боз ҳам бештар ба**

бахши фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ намоёнд. Ҷалби ҷавонон ба иҷрои таҳқиқоти илмӣ дар ин бахшҳо барои пешрафти иқтисодияти мамла-кат низ муҳим аст, чун самара ва натиҷаҳои илмӣ онҳо дар сурати мавриди татбиқ қарор гирифтани пешрафтҳои на-заррасе дар соҳаҳои гуногун, чун иқтисодият, кишоварзӣ, технологияҳои иттилоотӣ, тех-нологияи кишоварзӣ, истехсоли неруи барқ, соҳаи энергетика ба бор оварда, дар умум ба ра-ванди расидан ба ҷаҳор ҳадафи стратегияи мамлакат, ҳосатан саноатикунонӣ, ки ба наздикӣ эълон гардид, мусоидат на-моёнд. Таъсири ҷоиҳои маҳ-сус дар риштаи илмҳои дақиқ, табиатшиносӣ ва риёзӣ дар қатори Ҷоиҳои ба номи Исмо-

Раҳнамову раҳкушои аҳли илму маориф

низ Роҳбари давлат ба рушди соҳа, пешрафти ҷамъонибаи он таваҷҷуҳи махсус зоҳир на-муда, дурнамои рушд ва роҳу равишҳои навини таҳаввули илму маорифи кишварро ба та-ври мушаххас барномарезӣ на-муданд.

Дар навбати аввал, таҳлили амиқ вазъи муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва касбӣ дар дохил ва хориҷи киш-вар ва бар ин асос пешниҳоди афзун гардонидани шумораи донишҷӯён дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбии хориҷи кишвар, хоса дар риштаи илмҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ як барномаи муҳим ва мушаххас барои тайёр на-мудани мутахассисони соҳа ва аз ин роҳ мусоидат намудан ба иҷрои “Барномаи бистсо-лаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ” махсус меёбад. Пешвои муаз-замин миллат тавассути таҳлили амиқ муқаррар намуданд, ки дар доираи омодагӣ ба таҷлили 30-солагии соҳибистиклолии Тоҷикистон «дар мамлакат 3020 иншооти соҳаи маориф бо зиёда аз 1 миллиону 300 ҳазор ҷойи ни-шаст сохта, ба истифода супори-да шудааст».

Ин ғамхорӣ ва дастгирии шоиста аз соҳаи маориф ва илми мамлакат дар назди ҳар

рои бурдани сифати таҳсилот талош варзем. Пешвои миллат ин масъулият ва вазифаи бу-зургро дар назди омӯзгорон гу-зошта, таъкид доштанд, ки **«Мо барои бехтар кардани сатҳи си-фати таълим дар ҳамаи зинаҳои таҳсилот бояд тамоми шароити заруриро муҳайё карда, дар ин раванд масъулияти падару мо-дар, аҳли ҷомеа ва омӯзгоронро боз ҳам баланд бардорем».**

Роҳбари давлат бо натиҷагирӣ аз фаъолияти соли аввали эълон намуда-ни «Солҳои омӯзиш ва рушди фанҳои риёзӣ, дақиқ ва табиӣ дар соҳаи илму маориф» ва нақшаи ҷорабиниҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2020-2025, ҷиҳати боз ҳам тақвият додани роҳҳои амалкарди ин ҷорабиниҳои муҳим шеваю василаҳои би-сёр матлуб ва муҳимро барои ҷомеа, хоса аҳли илму маориф манзур намуданд. Пешниҳоди дигари бисёр муҳими Пешвои миллат, ки он ҳам дар асл як шеваи муассир барои раси-дан ба ҳадафҳои ин барнома, эълони озмуни ҷумҳуриявӣ тахти унвони «Илм – фуруғи маърифат» мебошад, ки дар баробари озмуни «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст» ба-рои хонандагону донишҷӯён ва устодони риштаҳои илмҳои

зеро, ба ифодаи Пешвои мил-лат «Тоҷикон яке аз миллатҳои қадимаи дунё ва дорои таърихи беш аз 6000-сола буда, ҳанӯз аз давраҳои бостонӣ соҳиби саводу қалам, девону дафтар, илмдӯсту адабпарвар, давлатсозу давлат-дор, меъмору шахрсоз, шахрдору шаҳришин, яъне фарҳангиву тамаддунсоз ва ободкору созан-да ба шумор мераванд».

Дар ин амр пешниҳоди саривактии бидуни имтиҳон до-хил шудани ғолибони ҷойҳои ифтихории озмуни «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст» ва ҳавасмандсозии падару мо-дари онҳо, воқеан, як тадби-ри барҷастаи омӯзандаест, ки пеш аз ҳама, барои тақмили хирадгарой, ахлоқи ҷомеа ва татбиқи матлуби нуктаҳои

омӯзиши илмҳои риёзӣ ва табиӣ ҷалб кардани наврасону ҷавонон, олимону муҳаққиқон ва устодону омӯзгорон ҳамасола озмуни ҷумҳуриявӣ зери унвони «Илм – фуруғи маърифат» гуза-ронида шавад».

Нуктаи дигари қобили таваҷҷуҳ, ки барои пешрафти илму маориф, тарбияи оли-мони ҷавон ва муҳаққиқони тозаназар мусоидат менамо-яд, ин зиёд кардани стипенди-яи донишҷӯён, магистрантон ва докторантон мебошад. Ин ҳадафи наҷибу созанда, пеш аз ҳама, омил бар он мегардад, ки донишҷӯён, ҳосатан, маги-странтону докторантон барои боз ҳам ҷаҳду талоши бештар дар самти таҳқиқи пажӯҳиши самтҳои муҳими илм, хоса дар

или Сомонӣ барои олимони ҷавон метавонад як тадбири муҳим ва шоиста дар роҳи боз ҳам боло бурдани сатҳи сифати корҳои илмӣ-таҳқиқотӣ, ҷалби бештари ҷавонони соҳибхирад ба самти пажӯҳишҳои бунёдӣ дар риштаҳои илмҳои мазкур омил гардад.

Дар маҷмӯъ, ин да-стуру ҳидоятҳо, ҳосатан барномарезихое, ки ба пешраф-ти соҳаи маориф ва илми мамла-кат равона шудаанд, мо корман-дони соҳаҳои маориф ва илми мамлакатро вазифадор менамо-янд, ки давоми соли равон, пеш аз ҳама, дар амри иҷрои ин ҳама раҳнамоиҳои фардосоз ва рав-шангари соҳа масъулиятшиносӣ зоҳир намоем ва ҷунонки Сар-вари давлат таъкид намуданд, ташаббускор бошем, то саҳми арзандаи ҳешро дар роҳи раси-дан ба ҳадафҳои бузурги миллӣ гузорем.

Носир САЙДАЛИЗОДА,
сардори раёсати илм ва инно-
ватсияи Вазорати маориф ва
илми Ҷумҳурии Тоҷикистон,
номзади илмҳои сиёсӣ,
Обидҷон МАҲМУДЗОДА,
сармутахассиси раёсати
илм ва инноватсияи Вазора-
ти маориф ва илми Ҷумҳурии
Тоҷикистон, номзади
илмҳои филологӣ

► ПАРТАВИ ПАЁМ

Озмунҳо – тақонбахши фарҳанги мутолиа

Паёми навбатии Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои мил-лат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Оли муайянкунандаи самтҳои асосии сиё-сати дохилӣ ва хориҷии кишвар мебошад.

Дар Паём дар баробари таҳлилу баррасӣ ва дурнамои кулли соҳаҳои ҳаёти ҷамъиятӣ, аз ҷумла, бахшҳои иқтисодӣ, саноат, энергетика, тандурустӣ, фарҳанг, илм, маориф, занону бонувон, ҷавонон, таҳкими ваҳдат ва суботи ҷомеа, вазъи сиё-сӣи ҷаҳони имрӯза, фаъолияти мақомоти хифзи ҳуқуқ, инчунин, ба масъалаҳои ғайи гардонидани ҷаҳони маънавии ин-соният, маърифатнокии шаҳрвандон, худшиносиву ҳудогоҳии онҳо равона гар-дида буд.

Бахши муҳиме, ки дар Паём вобаста ба фарогирӣ шаҳрвандон, ҳосатан навра-

сону ҷавонон ба омӯзиш ва баҳрабардорӣ аз таҷрибаи миллати куҳанбунёд баррасӣ гардид, масъалаи рӯ овардани ҷомеа ба омӯзиши китобу китобдорӣ мебошад. Воқеан, китоб пурқиматтарин падидаи фарҳангист, зеро одамони бомаърифати олам китобро чун гавҳари қимматбаҳо, сарчашмаи дониш, воситаи таълиму тар-бия, фарогат, васият ва мероси як насл ба насли дигар пазируфтаанд. Халқи тоҷикро ҷаҳониён, аз замони қадим та-вассути илм, адабиёт, фарҳангу тамаддун ва санъату мероси хаттиаш мешиносанд, ки онҳоро маҳз китобҳо хифз ва баррасӣ намуда, то замони мо омада расидаанд.

Ҳарчанд ки миллати тоҷик аз қадимулайём соҳиби китобу китобдорӣ буда, ба ҷаҳониён арзишҳои муҳиму муқаддасеро ба мерос гузоштааст, аммо солҳои охир таваҷҷуҳи ҷомеа, алалху-

сус, насли наврас ва ҷавонон ба омӯзиши ин ганчи бебаҳо каме коста гардида буд. Нигарониҳои роҳбари кишвар дар Паём махсус ба ин соҳа низ равона гардида, аз ҷумла, қайд гардида буд ки: **«...тибқи таҳлилҳо вақтҳои охир дур шудан аз китобхонӣ яке аз масъалаҳои нигаронку-нанда дар байни хонандагону донишҷӯён ва омӯзгорони онҳо мебошад».** Ин нукта, моро водор месозад, ки нисбат ба кито-бу китобхонӣ ва рӯи овардан ба осори пурғановати ниёгон саъю кушиш намо-ем.

Бинобар ин, бо мақсади боз ҳам ҷоннок намудани раванди мазкур Пеш-вои миллат ҳанӯз дар суҳанронии худ бахшида ба Рӯзи дониш (1-уми сентябр) роҳбарияти Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин, сарва-рони муассисаҳои таълимиро вазифадор

намуда буданд, ки шавку завқ ва муно-сибати хонандагонро ба хондани китоб ва аз ёд кардани порчаҳои назму насрӣ ҷиддӣ назорат намуда, ҷиҳати боло бурдани сатҳи маърифатнокӣ, тавсеаи ҷаҳонбинӣ ва суҳандону суҳангӯ шудани насли ояндаи кишвар тадбирҳои мушах-хас ва судмандро ба роҳ монанд.

Акнун, боз ҳам ду иқдоми хеле зарурирӣ, ҳадафҳои бузурги худшиносии миллиро пайгирӣ карданд, ки натиҷаҳои самарабахш доданд. Инҳо озмунҳои “Тоҷикистон Ватани азизи ман” ва “Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст” мебо-шанд, ки тақони нерубахше ба ҷомеа, ху-сусан, ба ҷавонон доданд.

Ҳокима КАБИРОВА,
омӯзгори мактаби
№ 29, шаҳри Душанбе

Дар шаҳри Хоруғ дар мавзӯи «Китоб – равшани хонадон» конфронс баргузор гардид

▶ НИШАСТИ МАТБУОТӢ

Пешравиҳои вазорат назаррасанд

5-уми феввали соли қорӣ дар толори Донишгоҳи миллии Тоҷикистон нишаст матбуоти Вазорати маориф ва илм бо иштироки Муҳаммадҷусф Имомзода-вазир маориф ва илм, муовинони вазир, сардорони раёсату шӯъбаҳо, роҳбарони муассисаҳои тобеи вазорат ва намояндагони воситаҳои ахбори омма баргузор гардид. Шоистваи таъкид аст, ки нишаст матбуоти Вазорати маориф ва илм тавассути саволу ҷавоб сурат гирифт ва дар он 62 намояндаи расонаҳои хабарии дохиливу хориҷии кишвар иштирок намуданд.

Сараввал вазири маориф ва илми кишвар М. Имомзода иттилоъ дод, ки вобаста ба самтҳои муҳими соҳа ва фаъолияти вазорат дар давоми соли 2020 Варакаи иттилоотӣ таҳия шуда, се рӯз қабл аз нишаст матбуотӣ расман ба 35 нашрия, 4 очонсӣ, 10 телевизион, 9 радио ва беш аз 180 нафар рӯзноманигору намояндагони ҷомеаи шаҳрвандӣ ва истифодабарандагони шабакаҳои иҷтимоӣ ирсол гардид. Ҳамзамон, варакаи иттилоотии вазорат дар сомонии Вазорати маориф ва илм ҷой дода шуда, нусхаи ҷопии он дастраси иштирокдорони нишаст гардо-нида шуд.

Соли 2020 Вазорати маориф ва илм ба дастовардҳои назаррас ноил гардид. Шумораи муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ дар ҷумҳурӣ ба 678 ва шумораи тарбиятгирандагон ба 97164 нафар расидааст, ки дар муқоиса бо соли 2019 16 муассиса зиёд мебошад.

Яке аз омилҳои баланд гардидани сифати таълиму тарбия таъмини муассисаҳои таълимӣ бо кадрҳои ихтисосманд ба шумор меравад. Айни ҳол дар муассисаҳои томактабии шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ 9766 нафар корманди педагогӣ фаъолият менамоянд. Дар робита ба паҳн

150 адад (75 гимназия ва 75 литсей)-ро ташкил медиҳад. Дар муассисаҳои таҳсилоти умумии ҷумҳурӣ 130465 нафар омӯзгор фаъолият менамоянд. Шумораи омӯзгорон нисбат ба соли 2018 7209 нафар ва нисбат ба соли 2019 5872 нафар зиёд гардидааст.

Таҳлили вазъи амалишавии «Барномаи давлатии таъмини муассисаҳои таълимию илмӣ ҷумҳурӣ бо кабинетҳои фанӣ, озмоишгоҳҳои мучахҳази

таълимӣ барои солҳои 2018-2020» нишон дод, ки бо вучуди анҷом додани қорҳои муайян, бо сабаби ҷудо нагаштани маблағҳои зарурӣ аз ҷониби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоятҳо

лимии таҳсилоти миёнаи касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз гурӯҳҳои ғайрироғон (шартномавӣ) ба гурӯҳҳои роғон (бучавӣ)», «Тартиби аттестатсияи давлатии хатми хонандагони муассисаҳои

таҳсилоти ибтидоии касбӣ», «Тартиби интиқол, барқарор ва хориҷ намудани хонандагони муассисаҳои таҳсилоти ибтидоии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Тартиби аттестатсияи давлатии хатмкунандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Қоидаҳои қабули хонандагон ба муассисаҳои таҳсилоти ибтидоии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон» (бо забонҳои русӣ ва тоҷикӣ) дар таҳрири нав тасдиқ гардида, ба муассисаҳои таълимӣ дастрас карда шудаанд.

Дар соли 2020 152 адад нақшаҳои таълимӣ, аз ҷумла, 105 адад нақшаи таълимии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ, 47 адад нақшаи таълимии муассисаҳои таҳсилоти ибтидоии касбӣ ва қорҳои кӯтоҳмуддати касбомӯзӣ тасдиқ карда шуд. Инчунин, 17 номгӯи нақша ва барномаҳои таълимии даври тақмили ихтисос ва ихтисосгирии аввалияи қоллеҷи тиббии ҷумҳуриявӣ тасдиқ карда шуд. Инчунин, 24 стандарти таҳассуси таҳсилоти миёнаи касбӣ ва 26 стандарти таҳассуси таҳсилоти ибтидоии касбӣ таҳияву тасдиқ ва дастраси муассисаҳои таълимӣ гардонидашуд.

Алҳол дар ҷумҳурӣ 78 муассисаи таҳсилоти миёнаи касбӣ аз рӯйи 7 равия (тиббӣ, омӯзгорӣ, аграрӣ, фарҳангӣ, техникаӣ, технологияӣ, иқтисодӣ ва ҳуқуқ) ва 166 ихтисос мавҷуд аст, ки дар онҳо 93531 нафар

донишҷӯ ба таҳсил фаро гирифта шудаанд.

Дар ҷумҳурӣ 41 муассисаи таҳсилоти олии касбӣ фаъолият менамоянд, ки дар онҳо айни замон 244652 нафар донишҷӯ таҳсил мекунанд.

Бо мақсади татбиқи низоми кредитии таҳсилот дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбии ҷумҳурӣ ва воридшавӣ ба фазои ягонаи таҳсилоти ҷаҳонӣ Тартиби хориҷ, барқарор ва интиқоли донишҷӯни муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Тартиби муайян кардан ва барҳам додани ихтисосҳо дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Тартиби аз таълими пулакӣ ба таълими роғон гузаронидани донишҷӯни муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Тартиби баргузори олимпиадаи ҷумҳуриявӣ донишҷӯни муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо фармониҳои вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ гардидаанд.

Айни замон дар назди муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва илмӣ ҷумҳурӣ 19 шӯрои дис-

дар доираи сафари қории Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон 9 бинои муассисаи томактабӣ барои 1870 кӯдак ва 19 муассисаи таълимӣ барои 18 ҳазору 324 ҷойи нишаст дар ду баст, 3 бинои шӯъбаи маориф дар шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ мавриди истифодабарӣ қарор дода шуда, барои сохтмони 2 муассисаи таълимӣ барои 1440 ҷойи нишаст дар ду баст санги асос гузошта шуд.

Дар маҷмӯъ, дар соли 2020 дар қаламрави ҷумҳурӣ аз ҳисоби ҳамаи сарчашмаҳои маблағгузорӣ 154 муассисаи таълимӣ ва бинои иловагӣ дар назди муассисаҳои таълимӣ барои 29652 ҷойи нишаст бо маблағи 335 млн. 049 ҳазор сомонӣ сохта ба истифода дода шуд.

Дар нишаст аз ҷониби рӯзноманигору як қатор саволҳо вобаста ба вазъи донишҷӯни тоҷикӣ, ки дар хориҷи кишвар таҳсил мекунанд, саҳми олимони кишвар дар рушди соҳаи маориф ва илм, баланд бардоштани маоши омӯзгорони фанҳои забонҳои хориҷӣ, таъсиси филиалҳои ҷаҳонӣ аз донишгоҳҳои кишварҳои хориҷа дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон, таъмини муассисаҳои таълимӣ барои ақаллиятҳои миллии бо омӯзгорон ва китобҳои дарсӣ, аҳамияти гузаштан ба низоми таҳсили 12-сола, ташкили машғулиятҳои таълимии иловагии пулакӣ дар муассисаҳои таълимӣ, муқаррар намудани як рӯзи муайян ҳамчун рӯзи иди касбии омӯзгорон, барқарор намудани муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ, иштироки хонандагони муассисаҳои таълимӣ дар озмуноҳо ва олимпиадаҳои фанӣ... пешниҳод гардид, ки ба онҳо вазири маориф ва илм М. Имомзода, муовинони вазир,

сертификатсионии Комиссияи олии аттестатсионии Федератсияи Россия ва 59 шӯрои диссертатсионии Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон амал мекунанд. Дар маҷмӯъ, дар шӯроҳои диссертатсионии Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон рисолаҳои 452 нафар тасдиқ гардидааст.

Танҳо аз оғози соли нави таҳсил то 1 октябри соли 2020

сардорони раёсату шӯъбаҳои дахлдори вазорат ва роҳбарони муассисаҳои тобеи посухҳои мушаххас гардониданд.

Нишаст матбуоти Вазорати маориф ва илм аз ҷониби кормандони Маркази матбуоти вазорат ба таври мустақим пешниҳоди истифодабарандагони шабакаҳои иҷтимоӣ гардо-нида шуд.

**Ноилшоҳ НУРАЛИЗОДА,
Эҳсон САҒАРЗОДА,
Назриддин ОХУНЗОДА,
«Омӯзгор»**

шудани бемории сироятӣ қоронавирус (COVID – 19) дар низоми таҳсилоти томактабӣ дар ҳамқорӣ бо Қумитаи телевизион ва радиои назди Ҳуқумати Ҷумҳурии Тоҷикистон сабти видеони машғулиятҳо барои кӯдакони синни томактабӣ ба роҳ монда шуд.

Дар зинаи таҳсилоти умумӣ 3911 муассисаи таълимӣ фаъолият доранд, ки аз онҳо 312 муассисаи таҳсилоти ибтидоӣ, 430 муассисаи таҳсилоти умумии асосӣ ва 3169 муассисаи миёнаи умумӣ мебошанд. Ҳамчунин, дар ҷумҳурӣ теъдоди муассисаҳои типӣ нав

ва шаҳру ноҳияҳо, инчунин, паҳншавии бемории қоронавирус талаботи барнома дар сатҳи зарурӣ иҷро нагардид.

Дар зинаи таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ ҷиҳати ба низоми муайян даромадани ҳамаи паҳлуҳои зинаи таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ «Тартиби интиқол, барқарорқунӣ ва хориҷ намудани донишҷӯни муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Қоидаҳои қабули донишҷӯн ба муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Тартиби гузаронидани донишҷӯни муассисаҳои таъ-

Дар шаҳри Душанбе фестивали бозиҳои миллии варзишӣ доир гардид.

▶ НИШАСТИ МАТБУОТӢ

Нахустин мактаби олии кишвар 90-сола мешавад

- Соли равон барои ДДОТ ба номи С.Айни таърихию мондагор ҳоҳад буд, зеро мо имсол 90-солагии онро таҷлил менамоем. Донишгоҳи мо аввалин мактаби олии Тоҷикистон ва заминагузори таъсиси чанд донишсарони дигари мамлакат аст.

Мо ифтихормандем, ки солгарди фархундаи таълимгоҳи азизамон бо чашни пуршукӯху нишотбахши миллат 30-солагии Истиклоли ҷумҳурий мувофиқ омадааст, - бо ҳамин иттилоӣ фарахбахш ифтитоҳ намуд нишастии навбатии матбуоти-ро дар донишгоҳи мақсуд ректори он, профессор Нуъмонҷон Ғаффорӣ.

Бино ба иттилоӣ сарвари донишгоҳ, ҳоло дар тамоми факултаҳои ин боргоҳи маърифат омодагӣ ба таҷлили ин ду санаи муҳим дар сатҳи баланд идома дорад. Ба ин муносибат созмонбахшии силсилаи ҳамоишҳои илмӣ адабӣ, вохӯриҳо, наشري дастуру маҷмӯаҳо ва ҷашнвораҳо, таҳияи шумораҳои махсуси рӯзномаю маҷаллаҳои донишгоҳ, ба ҷоп омода намудани «Донишномаи донишгоҳ», таъмири қисме аз биноҳо ва тақмили таҷҳизоти теъдоди зиёди дарсгоҳу озмоишгоҳҳо... ба нақша гирифта шудааст ва корҳо оғоз ёфтанд.

Ҳамчунин, дар донишгоҳ сохтмони бинои нави бошукӯх идома дорад ва он факултаи нави пажӯҳишгоҳи тозатаъсиси илмӣ тадқиқотӣ ва ошконаро фаро хоҳад гирифт.

Дар идомаи суҳанронии ифтитоҳи ректори донишгоҳ тазаккур дод, ки як ҳодисаи манфиатбор дар таълимгоҳ таъбики ду лоиҳаи муҳим – «Ҳамгиронии технологияи информатсионӣ дар раванди таълим ҳамчун омили баланд бардоштани сифати таълим» (ба маблағи 2 миллиону 755 ҳазор сомонӣ) ва «Бехтар гардондани шароити зисти духтарон дар хобгоҳ ҳамчун анғезаи дохилшавӣ ба ДДОТ аз минтақаҳои кӯхистон»

(ба маблағи 360 ҳазор сомонӣ) мебошад.

Ятимони кулле, ки дар факултаҳои гуногуни донишгоҳ тахсил доранд, бо ғамхориҳои ҳамешагӣ фаро гирифта шудаанд ва аз ҷумла, ба онҳо аз ҳисоби маблағҳои махсус ҳар

ранд. Боз як дастоварди назарраси донишгоҳ дар соли сипаригашта ишғоли ҷойҳои ифтихорӣ дар олимпиадаи ҷумҳуриявии «Ҷоми Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон» мебошад. Дар ин олимпиада Донишгоҳи омӯзгорӣ пойтахт дар бай-

моҳ 100 сомонӣ ҳамчун дастгирӣ пардохт карда мешавад. Бояд гуфт, ки дар баробари кори омӯзгорӣ кормандони донишгоҳ дар ҷабҳаи эҷоду навоарӣ низ фаъолияти ҷашмгир доранд. Дар нимсолаи дуҷуми соли гузашта аз ҷониби омӯзгорон 51 номгӯӣ монография, 74 адад китоби дарсӣ, 190 дастуру воситаҳои таълимӣ, 43 мақолаву фишурдаву маърузаҳо дар хориҷи кишвар, 865 мақолаву фишурда дар маҷаллаҳои илмӣ бонуфузи ҷумҳурий ва 69 мақолаву фишурда дар маҷмӯаҳои конференсияҳои байналмилалӣ интишор ёфтанд. Ҳоло дар донишгоҳ 2 Шӯрои диссертатсионӣ Комиссияи олиӣ аттестатсионӣ Федератсияи Россия доир ба илмҳои педагогика, филология ва география, 3 Шӯрои диссертатсионӣ ҚОА Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба филология, химия ва биология ва методикаи таълими забонҳои хориҷӣ амал менамоянд. Дар ин замина дар давоми соли 2020 аз ҷониби устодону аспирантон ва унвонҷӯёни донишгоҳ 30 рисолаи илмӣ бомуваффақият дифоъ гардид ва айни замон 16 нафари дигар дар арафаи химояи рисолаҳои илмиашон қарор до-

ни 41 мактаби олиӣ мамлакат мақоми дуҷумро сазовор гардид. Ду нафар омӯзгори донишгоҳ бо ҷоизаҳои давлатӣ ва 15 нафар бо нишони «Аълочии маориф ва илми ҚТ» мукофотонида шуданд. Қомебиҳои донишгоҳ дар самтҳои тақмили фаъолияти кафедраҳо, тақвияти ҳазинаи китобхона, вусъати заминаи моддию техникаи факултаҳо, таъмин бо технологияҳои нави, густариши робитаҳои байналмилалӣ... низ шоистаи таҳсин мебошад.

Дар фарҷоми нишастии матбуотӣ ректори донишгоҳ ва чанде аз масъулони ин боргоҳи таълиму тарбия ба суолҳои зиёди хабарнигорон перомунӣ умдатарин масоили фаъолияти донишгоҳ ва кормандони он посухҳои дақиқу пурдалел гуфтанд. Нишастии матбуотӣ собитгари он гардид, ки куҳантарин мактаби олиӣ мамлакат солҳои охир дар заминаи сиёсати маорифпарваронаи Пешвои миллат фаъолиятро боз ҳам вусъат бахшида, ба марҳилаи тозаӣ рушд ворид гаштааст.

М.АБДУРАУФ,
«Омӯзгор»

Дар нишастии матбуотии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ректори он Қобилҷон Хушвахтзода оид ба фаъолияти донишгоҳ дар соли 2020 ва вазифаҳои барои соли 2021 ба рӯзноманигорон маълумот дод.

Қайд гардид, ки ин муассисаи таҳсилоти олиӣ касбӣ дар фаъолияти беш аз ҳафтодсолаи худ ҳазорҳо нафар шогирдонро тарбия намуда, барои қомолоти минбаъдаи онҳо дар рӯзгор ва фаъолияти доимиашон мусоидат кардааст. Айни замон дар ин ҷо 25 746 нафар донишҷӯ аз рӯйи 120 ихтисос дар зинаҳои таҳсилоти бакалавр, магистратура ва доктор Phd тахсил доранд.

ниҳои раванди таълим бо технологияи информатсионӣ ва иҷрои корҳои илмӣ тадқиқотӣ дар факултаҳо ва сохторҳои таркибии донишгоҳ 2365 компютер, 654 адад принтерҳои бисёрфунксионӣ, 156 тахтаи электронӣ, 224 видеопроектор ва ғайра мавриди истифода қарор дода шудааст.

Роҳбари донишгоҳ иттилоъ дод, ки моҳи ноябри соли 2020 экспертиҳои байналмилалӣ ба ДМТ омада, бо тамоми паҳлуҳои фаъолияти донишгоҳ шинос гардиданд. Онҳо вазъи таълиму тарбияро дар кишвар ба талаботи таҳсилоти аврупоӣ мавриди баррасӣ қарор доданд. Дар натиҷа 2-юми феврал хабар расид, ки Шӯрои Агентии сифати таҳсилоти олий ва касбӣ дар Эстония (ЕККА) донишгоҳро мувофиқ ба талаботҳо ва стандартҳои таҳсилоти аврупоӣ

Дипломҳои ДМТ дар 35 давлати дунё қурб пайдо карданд

Тахсил дар гурӯҳҳои таълимии донишгоҳ бо се забон: тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ ба роҳ монда шудааст. Нақшаҳои таълимии ҳама зинаҳои таҳсилот мавҷуд буда, дар мувофиқа бо Маркази таълимию методии ҷумҳуриявӣ аз ҷониби Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ гардида, амалӣ мешаванд.

- Дар баланд бардоштани сифати тайёр кардани мутахассисон, ташкили самараноки кори таълим ва таҳияву дастрас намудани маводи таълимӣ саҳми Шӯрои илмӣ донишгоҳ баланд аст, - ироа дошт ректор. - Бо ташаббуси Шӯрои илмӣю методии донишгоҳ монографияю китобҳои дарсии зиёде, ҳамчунин, барномаи таълимӣ, воситаи таълимию дастури методӣ, китобҳои дарсӣ ба ҷоп тавсия гардидааст. Бо мақсади таъмини тех-

этироф карданд. Инак, ДМТ нахустин муассисаи таҳсилоти олиӣ касбӣ ҷумҳурист, ки аз аккредитатсияи институтсионии аврупоӣ гузашт ва мақоми худро пурра мустаҳкам намуд. Санади аккредитатсионии ЕККА дар беш аз 35 давлати аврупоӣ эътибор дорад. Иттилоъ дода шуд, ки бо назардошти таъсиси ихтисосҳои нави ба талаботи иқтисодиёти мамлакат ҷавобгӯӣ факултаи баҳисобгирию иқтисодӣ ба факултаи баҳисобгирӣ ва иқтисодиёти рақамӣ тағйир ном кард. Қ. Хушвахтзода дар робита ба саволҳои рӯзноманигорон оид ба паҳлуҳои дигари фаъолият дар донишгоҳ, аз ҷумла, фаъолияти Шӯрои олимони фаъолияти таълимӣ ва илмӣю таҳқиқотӣ дар донишгоҳ ва ғайра изҳори назар намуд.

Ҳотами ҲОМИД,
«Омӯзгор»

Вусъати корҳои сохтмонӣ дар минтақаи Кӯлоб

Тавре сардори филиали раёсати сохтмони асосии вилояти Хатлон дар минтақаи Кӯлоб А. Бобоев зимни нишастии матбуотӣ иттилоъ дод, соли сипаригардида барои сохтмончиёни вилоят соли пешравӣю дастовардҳо буд. Дар ин сол фаъолияти ташкилоту муассисаҳои сохтмонӣ вусъати тоза ёфта, вазъи иҷрои корҳои сохтмониву васлгарӣ бехтар гардид ва дар ин давра 6 иншооти сохтмонӣ ба истифода дода шуданд. Аз

ҳисоби бучаи ҷумҳуриявӣ ва маҳаллӣ дар соли 2020 зиёда аз 18 миллион сомонӣ барои сохтмони муассисаҳои таълимию шаҳру ноҳияҳои минтақаи Кӯлоб ба нақша гирифта шудааст. Дар соли 2020 ба маблағи 8 миллион сомонӣ ҳаҷми корҳои сохтмониву васлгарӣ аз ҳисоби бучаи ҷумҳуриявӣ иҷро шудааст. Аз ҷумла, барои сохтмони навбати дуҷуми муассисаи таълимӣ ва хобгоҳи деҳаи Шаҳидони ноҳияи Балҷувон 1 269,0 сомонӣ, аз

навбарқароркунии муассисаи таълимии №20 - и деҳаи Бохтури ноҳияи Балҷувон 314 ҳазор сомонӣ, сохтмони муассисаи таълимии №28- и ноҳияи Ш.Шоҳин 12 900,5 сомонӣ, сохтмони иловагӣ дар назди муассисаи таълимии №5-и ноҳияи Фархор 808,6 сомонӣ сарф гардид. Муассисаи таълимии №20-и деҳаи Сулҳободи ноҳияи Восеъ, ки сохтмонаш солҳои тӯлонӣ идома дошт, дар соли 2020 мавриди истифода қарор гирифт.

Дар Коллеҷи ҷумҳуриявӣ санъати шаҳри Кӯлоб ба номи К. Қурбонов бо иштироки ҳайати устодону кормандон ва намоёндогони вазорати ахбори оммаи минтақаи Кӯлоб нишастии матбуотӣ доир гардид. Ди-

ти олиӣ касбӣ ба 302 нафар донишҷӯ таълиму тарбия медиҳанд.

Дар соли таҳсили 2019-2020 дар асоси санадҳои амалкунандаи соҳаи маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва бо ҷалби соҳибкорон ва маблағҳои

17 донишҷӯ хориҷ шуданд

ректору коллеҷ Шариф Бедаков дар хусуси дастовардҳои омӯзгорону донишҷӯёни коллеҷ маълумот дод. Маъмурияти коллеҷ раванди таълиму зери назорати қатъӣ қарор дода, сатҳи таҳсилот ва беҳдошти сифати таълиму тарбияро ба стандартҳои давлатии таълимию таҳсилоти миёнаи махсуси касбӣ роҳандозӣ менамояд. Бо ин мақсад дар 4 шӯъбаи коллеҷ 23 нафар омӯзгори дорои маълумо-

доҳилии коллеҷ заминаи моддӣ - таълимию муассисаи нисбат ба солҳои қаблӣ бехтар гардид. Ҷамъбасти соли хониши 2019-2020 нишон дод, ки 11 нафар донишҷӯ бо сабабҳои гуногун дар аттестатсияи имтиҳонҳои ҷорӣ иштирок накарданд ва 6 нафар баҳои ғайриқаноатбахш гирифта, аз коллеҷ хориҷ гардидаанд.

Шариф АБДУЛҲАМИД,
«Омӯзгор»

Дар Осорхонаи миллии Тоҷикистон таҳти унвони «Бобоҷон Ғафуров – муаррихи Машриқзамин» намоишгоҳи ифтитоҳ гардид.

▶ НИШАСТИ МАТБУОТӢ

Дар нишастии матбуоти Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино ректори он Маҳмадшоҳ Гулзода гуфт, ки соли таҳсили 2019 – 2020 дар донишгоҳ «Соли омӯзгори инноватсионӣ» эълон гардид. Дар ин замина қорҳои зиёде ба анҷом расонда шуданд.

Аз ҷумла, аз оғози соли қорӣ курси тақмили ихтисоси педагогии омӯзгорони ҷавон дар доираи барномаи муосири «Омӯзгори самаранок»

Шумораи донишҷӯёни хориҷӣ меафзояд

роҳандозӣ гардид. Аллақай 45 фоизи ҳайати профессорону омӯзгорон аз курси омӯзишӣ гузаштанд.

Қайд гардид, ки шумораи муҳассилини хориҷӣ дар донишгоҳи мазкур дар ҳоли афзоиш буда, айни замон дар донишгоҳ 1601 нафар донишҷӯи чорда давлати дунё (Канада, ИМА, Ҳиндустон, Покистон, Афғонистон ва ғайра) таҳсил карда истодаанд.

Дар соли таҳсил нақшаи қорабиниҳои донишгоҳӣ оид ба вазъи беморӣ, пешгирии паҳншавӣ, аломатҳо, таъхис, таболати бемории коронавируси нави COVID – 19 аз моҳи апрел то декабри соли 2020 дар байни хонандагону омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, донишҷӯёну омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва аҳолии пойтахт, дар кӯчаю маҳалла, хиёбону бозор ва супермаркетҳо аз ҷониби омӯзгорон ва донишҷӯён аксияи «Солимагардонии фаҳмондадихӣ» гузаронда шуд.

Ректор қайд кард, ки панҷ нафар донишҷӯи донишгоҳ дар олимпиадаи донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣи ҷумҳурӣ барои дарёфти Ҷоми Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон аз фанҳои химия, математика, физика, информатика ва биология иштирок карда, соҳиби ҷойҳои якуму дуюм ва сеюм шуданд. Ҳамчунин, ассистенти кафедраи биохимия Муътабар Зоидова дар намоишгоҳи байналмилалӣи занҳои ихтироъкор – «Kiwie -2020» дар шаҳри Сеули Кореяи Ҷанубӣ ширкат варзида, сазовори медали тилло гардид.

Бо назардошти талаботи ҷомеаи муосир, бо супориши Пешвои миллат факултаи ниғаҳдори тандурустии ҷамъиятии донишгоҳ ба факултаи тиббӣ – профилактикӣ табдил дода шуд.

Иттилоъ дода шуд, ки дар ВМКБ Маркази омодагии қаблии докталабон барои дохил шудан ба муассисаҳои тиббии кишвар кушода мешавад. - Ин марказ дар шаҳри Хоруғ, дар заминаи коллеҷи тиббии маҳаллӣ боз мешавад. Таҳсил дар Марказ ҳафт моҳ идома ёфта, дониши андӯхта ба хонандагон хангоми қабул ва минбаъд дар қараёни таҳсил дар муассисаҳои тиббӣ кумак хоҳад кард, - гуфт роҳбари донишгоҳ.

**Ҷоми ҶОМИД,
«Омӯзгор»**

Шонздаҳ нафар дипломи «аъло» гирифтанд

Ҷунонки ректори Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон Амонзода Илҳом Темур дар нишастии матбуотӣ ба хабарнигорон иттилоъ дод, донишгоҳ аз рӯйи 34 ихтисоси барномаи бакалаврият, нуҳ ихтисоси барномаи магистратура, чорда ихтисоси барномаи доктор PhD ва шаш ихтисоси барномаи таҳсилоти дуҷуми олии касбӣ мутахассисонро барои бозори меҳнати ватанӣ ва хориҷӣ тайёр мекунад.

Дар соли 2020 донишгоҳ бо мақсади диверсификасия намудани ихтисосҳо ва мустақкам кардани мавқеи

худ дар бозори таҳсилоти олии касбӣи ватанӣ ҳашт ихтисос – иқтисодиёти бизнеси электронӣ, иқтисодиёт ва ташкили бизнеси тарабхонаҳо, менеҷменти тарабхона ва меҳмонхонаҳо, ҳуқуқи андозу бонкӣ, ҳуқуқи гумрукӣ, ҳуқуқи иттилоотӣ ва бехатарии иқтисодиро таъсис дода, қабули онро роҳандозӣ намуд.

Бино ба иттилои И. Амонзода, бо мақсади воридшавӣ ба фазои ҷаҳонии таҳсилот, эътирофи донишгоҳ ва дипломи он дар хориҷи кишвар шаш барномаи таълимӣ аз аккредитатсияи давлатӣ гузаронида шуд.

Натиҷаи сессияҳои тоби-

стона ва зимистона баёнгарӣ он аст, ки дар ин самт донишгоҳ ба натиҷаҳои назаррас ноил шудааст. Аз 3523 нафари ба сессияи зимистона роҳ дода шуда, 3312 нафар сессияро пурра супориданд. Дараҷаи азхудкунии барномаҳои таълимӣ 94 фоизро ташкил кард. Соли гузашта донишгоҳро 926 нафар хатм намуданд, ки аз онҳо 16 нафарашон бо дипломи аъло, аз ҷумла, нуҳ нафар донишҷӯи зинаи бакалавр ва ҳафт донишҷӯи зинаи магистратура мебошанд, ки нисбат ба соли гузашта ҳафт нафар зиёданд.

Гуфта шуд, ки дар ба-

робари шогирдони ватанӣ аз хориҷи кишвар низ дар донишгоҳ таҳсил менамоянд. Ҷамъи онҳо 63 нафар буда, аз ҷумҳуриҳои Ўзбекистон, Озарбойҷон ва аз Ҷумҳурии исломии Афғонистон мебошанд.

Роҳбари донишгоҳ, ҳамчунин, вобаста ба таваҷҷуҳи рӯзноманигорон оид ба паҳлӯҳои дигари муассиса – тақмили ихтисос, ҷопи китобҳои дарсӣ, қорҳои тарбиявӣ, фаъолияти илмӣ ва робитаҳои байналмилалӣ, фаъолияти эҳсонқорӣ ва ҳавасмандгардонӣ ва монанди ин ба аҳли нишаст маълумоти муфассал дод.

Фаъолияти донишгоҳ вусъат меёбад

- Яке аз дастовардҳои муҳими сол аз аккредитатсияи давлатӣ гузаштани донишгоҳ ба ҳисоб меравад, - гуфт зимни нишастии матбуотӣ ректори Донишгоҳи техникаи Тоҷикистон ба номи академик М. С. Осимӣ Қудрат Давлатзода. - Қабули докталабон ба донишгоҳ яке аз қисмҳои муҳими фаъолияти донишгоҳ буда, ташкил ва бонизом гузаронидани он барои дар оянда омода намудани мутахассисони баландихтисоси соҳаҳои гуногуни ҳоҷагии халқи кишвар мусоидат менамояд.

Ҷунонки ректор иттилоъ дод, соли 2020 ДТТ ба номи академик М. С. Осимӣ қабули 2994 нафар докталабро аз рӯйи 83 ихтисос (73 ихтисос аз кластери як ва даҳ ихтисос аз кластери дуҷум) тавассути Маркази миллии тести назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба нақша гирифта буд, ки аз онҳо 370

нафар бучавӣ ва 2624 нафар шартномавино ташкил дод. Мутаассифона, бо сабабҳои номалум аз рӯйи нақшаи қабул 155 нафар докталабон барои қабул ба донишгоҳ ҳозир нашуданд.

Дар давраи ҳисоботӣ бештар аз панҷох қорабиниҳои гуногунсамт доир карда шуд. Аммо, ба ҳар ҳол, бо сабаби хурӯҷ ёфтани бемории сироятӣи пандемия таҷлили бештари қорабиниҳо ва ҷашн гирифтани санаҳои муҳими таърихӣ дар сатҳи дарқорӣ ба роҳ монда нашудааст.

Гуфта шуд, ки донишҷӯи курси дуҷуми факултаи технологияҳои инноватсионӣ Сорбон Ҷамолддинзода дар озмуни ҷумҳуриявӣи «Фурӯғи субҳи доной китоб аст» ширкат намуда, дар сатҳи ҷумҳуриявӣи ҳунари худро нишон дод. Бар зами ин, ба сохторҳои дахлдори донишгоҳ супориш дода шуда-

аст, ки барои иштирок дар ҳар озмуни ҷумҳуриявӣ аҳамияти ҷиддӣ дода, иштироки донишҷӯён боз ҳам беҳтар ба роҳ монда шавад.

Ректор зикр кард, ки донишгоҳ ҳамасола барои харидани воситаҳои таҷрибӣ бо мақсади гузаронидани машғулиятҳои амалӣ маблағ ҷудо менамояд. Имсол низ чунин қор амалӣ карда шуд ва имрӯз донишҷӯён аз онҳо ба таври фаровон истифода мебаранд.

Рӯзноманигорон ба масъалаҳои дигари ҳаёти донишгоҳ низ мароқ зоҳир карда, ба суолҳои худ посух гирифтанд. Ҳамчунин, бо иштироки роҳбари муассиса ва омӯзгорони соҳавӣ ба лабораторияҳои муҳаққази донишгоҳ ворид гардида, бо усули қори технологияи нав ошно гардиданд.

**Ҷоми ҶОМИД,
«Омӯзгор»**

Ташҳиси 151 лоиҳаи қонун

Зимни нишастии матбуотии Маркази миллии қонунгузори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон директори он Саидзода Иззатулло Ҳабибулло иброз дошт, ки соли гузашта вобаста ба таҳияи лоиҳаи қонунҳо ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, ки яке аз вазифаҳои асосии марказ ба шумор меравад, баррасии зиёда аз 10 лоиҳаи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ идома дода шуд. Лоиҳаҳои Кодекси граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон (қисмҳои 1,2 ва 3) дар таҳрири нав, Кодекси экологии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи савдои электронӣ», «Дар бораи шарикӣи ҳиссагӣ дар сохтмони манзили истикоматӣ», «Оид ба ворид намудани тағйири иловаҳо ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҳуқуқи дастрасӣ ба иттилоот» ва дигар

лоиҳаҳо аз ин қабил махсуб меёбанд.

Соли гузашта марказ 151 лоиҳаи санадҳои меъёрии ҳуқуқиро аз ташҳиси ҳуқуқӣ гузаронид.

Дар ҳамаи замина, Марказ баҳри баргараф намудани камбудҳои ҷойдошта ва аз ҷиҳати илмиву амалӣ асоснок намудан, мукаммулу мушаххас гардонидани механизми таъбири қонунҳо ба субъектҳои ҳуқуққочдқунанда 829 тақлиф манзур намуд. Тақлифҳои пешниҳодгардида барои рушди қонунгузори мухталифи соҳаҳои ҳуқуқ мусоидат хоҳанд кард.

Дар ин давра, 5 таҳқиқоти муқоисавию ҳуқуқии қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон бо қонунгузори давлатҳои хориҷӣ ва санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣи эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронида шуд, ки натиҷаи таҳлилҳои

мазкур дар маҷаллаи илмӣ-таҳлилии «Қонунгузорӣ» нашр гардиданд.

Ҳамзамон, аз ҷониби қорамдонии Марказ 1 маҷмӯи қонунгузорӣ дар соҳаи иттилоот, 5 тафсири қонун, 5 истилоҳоти соҳаи ҳуқуқ тибқи санадҳои қонунгузорӣ ва 6 маводи илмӣ таҳия ва нашр гардиданд.

Таъсиси китобхонаи электронии ҳуқуқӣ ва маҳзани маълумоти ҳуқуқӣ самти дигари фаъолияти марказ аст, ки бо ҳамаи мақсад, дар сомонии марказ рубрикаи «Китобхона» фаъол карда шудааст. Китобхонаи электронии Марказ дорон беш аз 2000 (ду ҳазор) номгӯи китоб, теъдоди зиёди маҷалла, рӯнома ва дигар маводи ҳуқуқӣ мебошад.

**Шодӣ РАҶАБЗОД,
«Омӯзгор»**

Омӯзгорони соҳибкасб намерасанд

Дар коллеҷи омӯзгорони Донишгоҳи давлатии Қӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ бо иштироки ҳайати устодону қорамдон ва намоёндагони васоити ахбори омма нишастии матбуотӣ доир гардид. Директори коллеҷ, номзади илмҳои педагогӣ Арафамо Даминова, аз

ҷумла, қайд намуд, ки дар соли хониши 2019-2020 фаъолияти коллеҷ аз рӯйи 8 ихтисос ба роҳ монда шуда, имсол ихтисоси нав - информатика таъсис дода шуд. Ҳамчунин, 2 улоқи қорӣ, 1 кафедра, 200 мизу қурсӣ ва 88 адад гармуқунаки барқӣ харидорӣ гардид. Барои беҳтар ба роҳ мондани

сифати таълиму тарбия ва баланд бардоштани савияи дониши донишҷӯён 4 кабинетҳои фанҳои муҳаққази бо воситаҳои навини таҷрибӣ таъсис дода шуд. Дар коллеҷ китобхонаи замонавӣ бо толори китобхонаи фаъолияти мунтазам дорад. Фонди умумии китобҳои дарсӣ

ва бадеӣ бештар аз 20867 китобро ташкил медиҳад. Соле ду маротиба адабиёти методӣ ва бадеӣ харидорӣ карда мешавад. Ҳамчунин, коллеҷ нашриҳои худро бо номи «Маърифат» таъсис дод, ки моҳе бо теъдоди 1500 нусха нашр мегардад.

**Шариф АБДУЛҶАМИД,
«Омӯзгор»**

Дар ноҳияи Абдурахмони Ҷомӣ 83 фоизи иншооти ҷашнӣ ба истифода дода шудааст.

► АҶКОР

Пешаи
бехирадон

Дар ҷаҳони муосир рафъи офатҳои табиӣ ва проблемаҳои глобалӣ ба таври дастаҷамъона бояд сурат гирад. Яке аз масъалаҳои доғи рӯз, ки аҳли сайёра ба ташвиш овардааст, ифротгарой ва дар ин замина, ба равияву аҳзоби гуногун гаравидани ҷавонон мебошад.

Дар ҳамин асос куштори одамони бегуноҳ ва кӯдакону ноболигон ба миён меояд. Мутаассифона, дар ҷаҳони ислом ҳамаи ин амалҳои номатлуб зери никоби сиёҳи як идда ашхоси бефаҳму камъятикод ба миён меояд, ки худро мусулмон ва амалҳои номатлубро барҳақ мешуморанд.

Ҷавонони боақлу ҳуш қурбонии ин равияҳои номатлуб намешаванд. Донишу хиради онҳо, огоҳӣ доштан аз аркону оини дини мубини ислом имони таҳлили дурустро фароҳам меоварад ва бо ақлу заковат онҳо амали нохубро аз хуб фарқ мекунад. Маҳз шахсони таҳсилнагирифта, беҳабар аз илмҳои замона, тоифаи ноогоҳ аз аришҳои динӣ ба ифротгарой рӯ меоранд. Гурӯҳҳои сиёҳкор барои гаравидан ба равияҳои номатлуб ҷавонони камфаҳму бехирадро ба доми худ мекашанд. Ибботи ин гуфтаҳо сарсонии мардуми Афғонистону Покистон ва азият кашидани онҳо аз нооромии ҳаҷсолаи охир мебошад.

Гурӯҳҳои бадкор бо зӯрӣ, куштор, ғорати амволи давлатӣ ва мардуми одӣ маблағи зиёд ба даст меоранд. Барои зиёд шудани ҳамдастони худ онҳо дар кишварҳои сатҳи зиндагии мардумонаш паст таблиғу ташвиқоти махсус ба роҳ мекунанд. Дар ин маврид бештар аз номи ислом ва ҳифзи он ҳарф мезананд. Барои ба мақсади нопоки хеш расидан маблағи зиёд низ пешниҳод менамоянд. Шахси оқилу накукор оқибати ин корро бо чашми ақл мебинаду аз ин тоифа дурӣ меҷӯяд.

Баъди соҳибистиқлол гардидани Тоҷикистони азиз пешравиҳои назаррас дар ҳамаи бахшҳои зиндагӣ мушоҳида мешавад. Бо вучуди дастовардҳои зиёд дар ҷомеаи мо ашхосе пайдо мешаванд, ки ба қадри ҳамаи ин пешравиҳо намерасанд, некиҳоро қадр намекунанд. Бо таъсири гурӯҳҳои сиёҳкор ҳаҷсолаи охир гаравиши ҷавонон ба аҳзобу равияҳои гуногун то андозае афзун гардид. Ҷавонони зиёде тарки Ватан намуда, ба сафи гурӯҳҳои ба ном «Давлати исломӣ» пайвастанд.

Ҳамагон шояд будем, ки аксарияти ин ҷавонон хангоми ҷанги бемақсаду бематлаб дар сафи гурӯҳҳои ба номи «Давлати исломӣ» зану фарзандони худро аз даст додаанд ва иддае аз кори бади худ пушаймон гаштаанд. Воқеан, пушаймонӣ суде надорад, пеш аз иҷрои ҳар амал мо бояд иҷозати падару модар ва маслиҳати калонсолонро гирем, зеро пинҳонкорӣ худ нишонаи бадкорист! Хушбахтона, мардуми шарифи Тоҷикистон бо роҳбарии Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар интиҳоби роҳи дуруст қарор дошта, дигар фирефтаи ин тоифаи бадкор намешаванд.

Тоҳир НУСРАТОВ,
омӯзгори таърихи муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №37,
шаҳри Турсунзода

Мақсад аз баргузории озмуни «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст» баланд бардоштани зағки китобхонии наврасону ҷавонон, дарёфти ҷеҳраҳои нави суҳанвару нуктасанҷ, маърифатнокӣ ва ҳудогоҳию худшиносии ҷавонон мебошад.

Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар вохӯриҳояшон бо хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, зиёиён ва адибон борҳо таъкид доштанд, ки: «Танҳо маърифат пеши ҷаҳолатро гирифта метавонад».

Оре, баланд бардоштани донишомӯзӣ ва маърифатнокии насли наврас яке аз омилҳои муҳимтарини талаботи давру замон мебошад. Насли наврас ҳамеша ба маънавиёт ва фарҳанг эҳтиёҷ до-

рад. Омӯзгорону мураббӣён бояд таваҷҷуҳи насли наврасро аз рӯзҳои аввали хо-

Ҳазар аз ҷаҳолат!

ниш бештар ба китобдӯстии китобхонӣ ҷалб намоянд. Зеро китоб ақро рӯшан ва заковатро комил мегардонад. Навниҳол парвариш ва нигоҳубини хуб набинад, дарахт намешавад. Насли наврасу ҷавон низ то китобхон

нагардаду аз илм бархӯрдор нашавад, ба ҷое намерасад. Китоб аст, ки касро миёни хосу ом соҳибфаросату муътабар мегардонад. Хондани китоб андешаи хонандаро солим ва зеҳнашро қавӣ мегардонад. Агар хоҳед, ки дурри мақсуд ба каф оред, китоб хонед.

Танҳо китоб қодир аст, ки дар тафаккури ҷавонон андешаи солимро бедор созад, онҳоро ба роҳи рост хидоят

намояд, ҷаҳонбинӣ, дониш, худшиносии, ифтихори миллӣ ва масъулияти онҳоро дар назди халқу Ватан даҳчанд афзун гардонад.

Як бартарии озмуни «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст» боз дар он мебошад,

ки рағбати насли наврас ба китобу китобхонӣ даҳчанд афзуд. Яъне ин озмун баҳри боз ҳам тақвият бахшидан ва беҳтару хубтар ба омӯзиш ҷалб гардидани хонандагон тақдире ҷиддӣ бахшид, миёни хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ рақобати солимро ба миён овард.

Имрӯз муҳит такозо дорад, ки мо дар тарбияи насли наврас ҳушёр ва эҳтиёткор бошем, бо қадом роҳу восита бошад, майлу рағбати онҳоро ба китобхонӣ ва донишомӯзӣ бедор намоем. Чунки танҳо илму дониш, маърифат, бархӯрдор будан аз илми замон ва омӯзиши пайваста метавонад дар замири насли наврас ва ҷавонон бовар ба ояндаи дурахшон, муҳаббат ва садоқат ба Ватанро бипарварад.

Санаббар РАҶАБОВА

► ОБ ЗИНДАГИСТ

Об манбаи ҳастии ҳамаи мавҷудоти олам аст ва захираи бузургест, ки ҷаҳону зиндагониро таровату зебӣ ва сарсабзӣву озодагӣ мебахшад.

Ҳастии гулу гиёҳ, ҳайвоноту наботот, растаниву инсоният, ҳоса зиндагии озоиштаву ободӣ ва озодагиву баракат ҳама ба об вобастагӣ дорад.

Инсон бе об зиндагӣ қарда наметавонад. Ҳатто қисмати зиёди вазни бадани инсон аз

Сарчашмаи ҳаёт

об иборат аст. Инсон дар тамоми лаҳзаҳои ҳаёташ аз об истифода мебарад.

Ҷумҳурии Тоҷикистон дорои захираҳои бузурги об мебошад ва моро мебояд ин неъмат боарзиши табиатро сарфакорона истифода кунем. Дар кишвар қариб 7000 пирах, 155 кӯл, даҳҳо ҳазор чашма мавҷуд аст. Аз ин рӯ, вазифадорем, ки ин маъха-

зи бузургро чун асоси ҳастӣ, ҷароғи равшанидиханда, соғори дунёи ҳастӣ эҳтиром намоем, тозаву озода нигоҳ дорем. Тоза нигоҳ доштани об ва муқаддас шумурдани он, қимат донистани ҳар қатраи ин муъҷизаи бузург қарзи ҳар як инсонӣ асил аст.

Бе об ҳаёт маъно надорад. Мутаассифона, бархе аз инсонҳо дидаю дониста

обро ифлос мегардонанд, дар дарёҳо партовҳо мепартоянд, обро бе сарфаю сариштакорӣ истифода мебаранд. Пирони рӯзгориди аз замони қадим ҳамеша ба сарфаю сариштакорона истифода бурдани об хидоят менамуданд ва тозаю озода нигоҳ доштани обро вазифаи муқаддаси ҳар як шахси солимфикр медонистанд.

Шарифамо БАРОТОВА,
омӯзгор

► СЕМИНАР

Омӯзиши кормандони муваққатӣ

Маркази миллии тести назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади омӯзиш ва интиҳоби роҳбарон, ёврони роҳбарон ва бақайдгирандагони нуктаҳои бақайдгирӣ ва дар сатҳи зарурӣ ба роҳ мондани раванди бақайдгирии довталабон барои иштирок дар имтиҳонҳои марказонидаи дохилшавӣ ба муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёна ва олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2021 аз 8-уми феввали соли ҷорӣ семинарҳои омӯзиширо барои кормандони нуктаҳои бақайдгирӣ оғоз намуд.

Тибқи иттилои котиби матбуотии Маркази миллии тести назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Замира Абдусаломзода мувофиқи нақша дар низомии имтиҳонҳои марказонидаи дохилшавӣ дар 34 шаҳру ноҳияи ҷумҳурӣ 40 нуктаи бақайдгирии доимӣ бо теъдоди 142 истгоҳи қорӣ ва дар 25 шаҳру ноҳияи ди-

гар нуктаҳои сайёри бақайдгирӣ таъсис дода мешавад. Тибқи эълон ба тариқи электронӣ 571 нафар хоҳишманд бо

мақсади иштирок дар озмун барои интиҳоби кормандони муваққатии нуктаҳои бақайдгирӣ ариза (бо ҳуҷҷатҳои дигар) пешниҳод намунодаанд. Аз ин шумора мувофиқи таҳлилу баррасии ҳуҷҷатҳои пешниҳодкарда 440 нафар ба семинарҳои

омӯзишӣ ҷалб қарда мешаванд.

– Барои ташкилу баргузории семинарҳои омӯзишӣ дар шаҳру ноҳияҳои Душанбе, Хучанд, Бохтар, Кӯлоб, Хоруғ, Панҷакент, Рашт ва Данғара аз ҷумлаи кормандони Марказ гурӯҳҳои қорӣ таъсис дода шудааст. Тибқи барнома семинарҳои омӯзишӣ барои 15 гурӯҳ дар шаҳрҳои зикршуда то 20-уми феввали соли ҷорӣ давом меёбад, – гуфт З. Абдусаломзода. – Дар асоси озмун шахсони дорои донишу маҳорати арзанда барои қор дар нуктаҳои бақайдгирӣ интиҳоб қарда мешаванд, ки шумораашон 220 нафарро ташкил медиҳад.

Бояд тазаққур дод, ки бақайдгирии довталабон 1-уми марти соли 2021 дар Ҷумҳурии Тоҷикистон оғоз меёбад.

Н. ОХУНЗОДА,
«Омӯзгор»

► ТАҶЛИЛ

Устоди аҳли маорифи пойтахт

Дар литсейи №3 барои хонандагони болаёқати шаҳри Душанбе конфронси илмӣ адабӣ баргузор гашт, ки ба 85-солагии ҳаёти пурсамар ва 60-солагии фаъолияти омӯзгории устоди варзидаи соҳаи таълиму тарбия Тӯракул Ҷумъаев бахшида шуда буд. Дар он муовини раиси шаҳри Душанбе М.Муинӣ, муовини раиси ноҳияи Исмоили Сомонӣ Н.

Шарифзода, сардори сарраёсати маорифи шаҳри Душанбе М.Азизӣ, шоиру нависандагон, рӯзноманигорон, олимон, санъаткорон ва доираи васеи хонандагону омӯзгорони пойтахт иштирок доштанд. Дар суҳанронихо зикршуд, ки Тӯракул Ҷумъаев аз омӯзгорони собиқадору садоқатпешаи пойтахт буда, дар тақмили рушди соҳаи маориф хизматҳои арзишманд

кардааст. Ӯ дар дарозии солҳо шогирдони зиёде парварида, ҳамзамон, ба қорҳои илмӣ эҷодӣ ва таҳқиқотӣ пардохтааст. Муаллифи беш аз 200 мақолаи илмӣю методӣ, теъдод аз барномаҳои таълимӣ ва китобҳои дарсӣ мебошад. Дар беш аз 10 конфронси умумиттифокӣ (дар даврони Шӯравӣ) ширкат варзидаву суҳанронӣ қардааст. Устод Т.Ҷумъаев ғолиби ав-

валин озмуни «Муаллими соли пойтахт» (соли 1993) мебошад. Дар бораи шахсият ва қорномаи педагогии ин устоди варзида ва номвар китобе бо номи «Марди хирад» таҳия гардидааст, ки мақолаю гузоришҳои пурмеҳру садоқатбори як гурӯҳ шахсиятҳои номвари пойтахт ва кишварро дар бар мегирад. Конфронси илмӣю адабӣ дар сатҳи баланд, пурмухтаву пурмазмун ва саршор аз самимияту ихлосу эътиқод баргузор гашт.

«Омӯзгор»

ТАКМИЛИ ИХТИСОС

Чу касби илм кардӣ, дар амал кӯш

“Мо барои бехтар кардани сатҳи сифати таълим дар ҳамаи зинаҳои таҳсилот бояд тамоми шароити заруриро муҳайё карда, дар ин раванд масъулияти падару модар, аҳли ҷомеа ва омӯзгоронро боз ҳам баланд бардорем”. (Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон. 26.01.2021). Дар замони мо тағйир додани низоми таҳсилот ва ба талаботи рӯз мутобиқ намудани он амри воқеист. Танҳо дониш доштан оид ба соҳаҳои гуногуни илм барои ҳар фард кифоя набуда, дар баробари ин татбиқи амалии донишҳо, истифодаи технологияҳои муосир ва эҷодкорӣ муҳим аст. Ин ба баланд шудани сифати таҳсилот ва пешрафти ҷомеа мусоидат менамояд.

Ба ин маънӣ бузургон фармудаанд:

*Чу касби илм кардӣ, дар амал кӯш,
Ки илми беамал борест бар дӯш.*

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои самаранок гардондани раванди таълим пайваста тадбирҳои мекунад. Яке аз тадбирҳои басо муҳим дар ин самт гузариш ба усули таълими салоҳиятнок мебошад. Бо мақсади таъмин намудани шароити мувофиқ барои гузариши самаранок Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар доираи Барномаи ҳамкории глобалӣ дар соҳаи маориф (ГПО-4) силсилаи модулҳои таълимиро таҳия намуда, омӯзгоронро тавассути курсҳои тақмили ихтисос ба татбиқи ин усули таълим омода мекунад. Модули мазкур яке аз ин силсиламодулоҳо буда, ба мақсади муайян намудани зарурати гузариш ба низоми нав, баррасии принцип ва назарияҳои заминавии усули таълими салоҳиятнок пешниҳод

мегардад.

Яке аз сабабҳои асосии тағйири усули таълим (мундариҷа ва раванди таълим) талабот ва нақшаҳои Стратегияи миллии рушди маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон то соли 2020 мебошад. Тибқи он “низоми нави маориф, ки мутобиқи тамоюлоти ҷаҳони муосир на ба дониш, балки ба салоҳиятнокӣ асос ёфтааст, бояд ба хонандагон имконияти аз худ намудани салоҳияту малакаҳои асосии иҷтимоиро, ба монанди қабули масъулиятнокӣ қарорҳо ва банақшагирии пешравӣ дар касбомӯзӣ, илмомӯзӣ дар давоми тамоми ҳаёт, тайёрии касбии дар бозори меҳнат талаботдошта, донишу малакаи барои худтақмилдиҳӣ зарур, малакаи тарзи ҳаёти солим, арзишҳои ҷомеаи шахрвандӣ, таъмин намояд”.

Тақмили ихтисос ва бозомӯзии касбии омӯзгорон дар чараёни таҳсилоти миллии ҳамчун зинаи ҳатмӣ ба шумор меравад. Ин масъала дар маркази таваҷҷуҳи Ҳукумати ҷумҳурӣ қарор дошта, ҳамеша зимни суҳанронҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллии - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон таъкид мегардад. Аз ин хусус Сарвари кишвар, аз ҷумла, иброз доштаанд: «Ҳукумат барои таъмин намудани пешрафти соҳаҳои илму маориф ҳамчун самти афзалиятнокӣ сиёсати иҷтимоӣ аз тамоми имкониятҳои истифода карда, ба рушди илмҳои техникаву табиатшиносӣ аҳамияти аввалиндараҷа медиҳад ва доир ба баланд бардоштани сатҳи сифати таълим, ҷорӣ намудан ва васеъ гардонидани доираи истифодаи технологияҳои иттилоотиву коммуникатсионӣ, аз ҷумла, шабакаи интернет дар низоми таҳсилот, таъмини самаранокӣ фаъолияти омӯзгорон ва тақмили малакаи педагогӣ

онҳо тамоми чораҳои заруриро амалӣ мегардонад». Воқеан, вазъияти феълӣ моро водор месозад, ки ҷиҳати рушди тақмили таҳассус дар ояндаи наздик аз имконоти мавҷуда васеъ истифода намуда, бо дарназардошти талаботи замони муосир тавас-

сути курси семинарҳои махсус масоили мубрами усули муносибати босалоҳият ба таълимиро ба таври густурда мавриди таҳлилу омӯзиш қарор диҳем.

Бинобар ин, бо мақсади рушди соҳа Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ханӯз соли 2017 «Барномаи адвлатии рушди тақмили ихтисос ва бозомӯзии касбии кормандони соҳаи маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2018-2022»-ро ба тасвиб расонидааст.

Омӯзгори имрӯзаро зарур аст мутахассисро тарбия намояд, ки дорои тафаккури баланди эҷодию интиқодӣ ва рақобатпазир бошад. Зеро дар ҷаҳони зудтағйирёбанди муосир, ки раванди ҷаҳонишавӣ сайёраро фаро гирифта, рушди босуръати иттилоот дар тамоми соҳаҳои кишвар, алалхусус, соҳаи маориф таъсири худро гузоштааст, нақши омӯзгор пайваста эҳсос мегардад.

Омӯзгорону кормандони соҳаи маориф имрӯзҳо ба во-

ситаи курсҳои баргузорнамудаи муассисаҳои тақмили ихтисос метавонанд аз технологияи таълими фаъол ва тарзи истифодаи он огоҳ ва бо дастовардҳои нави илмҳои педагогикаю психология шинос гарданд. Ҳамзамон ба ин ва-

носибати босалоҳият дар таълим ташкил карда шуда, нозукиҳои ин намуи таълим ба омӯзгорон расонида шуд. Бо ин мақсад теъдоди зиёди омӯзгорони ҷумҳурӣ аз курсҳои махсуси омӯзишӣ гузаронида шуданд.

Дар донишқада Шӯрои муҳаққиқони ҷавон амал мекунад, ки аз ҳисоби унвонҷӯён 13 узв дорад.

Усули муносибати босалоҳият ба таълим раванди бебозгашт буда, ҷанбаҳои муҳими он бояд ҳарчӣ бештару бехтар дар курсҳои тақмили ихтисос мавриди баррасӣ қарор гиранд, то ки аҳли маорифи мамлакат дар ин ҷода муваффақ бошанд.

Дар фароварди ин нигоштаҳо аз устодони мухтарам хоҳиш менамоем:

- омӯзгорони муассисаҳои таълимиро роҷеъ ба масъалаҳои мубрами муносибати босалоҳият ба таълим фикру мулоҳизаҳои худро пайваста атвассути рӯзномаву маҷаллаҳои соҳавӣ арзёбӣ намуда, табодули афкор ба миён оранд;

- ба сифати намуна, ҷиҳати татбиқи самаранокӣ усули таълими босалоҳият омӯзгорони фаъоли муассисаҳои таълими дар муассисаҳои таълими худ дарсҳои презентатсионӣ (рӯйнамо) гузаронанд ва дар фаъолияти баъдӣ онҳоро ба сифати намуна мавриди омӯзиш қарор диҳанд.

Истифодаи технологияи нави педагогӣ, тақмили таълиму тария аз омӯзгори замони муосир маҳорати баланди ҳирфай тақозо менамояд. Аз ин нуктаи назар, мунтазам тақмил бахшиадани маҳорати касбӣ амри зарурист ва дар ин роҳ ба кулли омӯзгорони кишвар қомеъиҳоро орзумандем.

Зарина НОҶОВА,
мудир кафедраи
ДҶТИБКСМ

ТАҶРИБА

Як омили пурсамари омӯзиши химия

Қорҳои берунасинфӣ аз химия ба монанди дарс ба мо, омӯзгорони химия, имконият медиҳанд, ки бисёр масъалаҳои муҳими таълимиро ҳал намоем. Мақсади ташкил намудани қорҳои берунасинфӣ мустақкам намудани донишҳои химиявӣ, бедор намудани шавқу ҳавас ва қобилияти хонандагон мебошад. Ҳамаи ин қорҳо бо хоҳиши хонандагон ва бо роҳбарии муаллим берун аз ҷадвали дарсӣ гузаронида мешаванд. Дуруст ташкил намудан ва бомақсад гузаронидани қорҳои берунасинфӣ дар хонандагон ҳислатҳои мустақилона қор қардан, меҳнатдӯстӣ, аҳл будан, озодона фикри худро баён қардан ва дар чараёни дарс фаъолона иштирок қарданро ташаккул медиҳад. Қори берунасинфиро ҷунон ба роҳ мондан лозим аст, ки хонандагон дар чараёни он шаффофият, бовиҷдонӣ ва ростқавлиро эҳсос кунанд. Пеш аз он ки қори берунасинфиро оғоз намоем, бояд вақти муайян ва қоидаҳои муайян қорида қарда шаванд ва ин қоидаҳо

ҷунинанд:

-муносибати хуб дар байни аҳли синф;

-қорида намудани қонуну қоидаҳои қори берунасинфӣ;

-иҷро намудани қоидаҳои пешниҳодшуда;

-бо нутқи бурро баён намудани фикри худ;

-луқмапартоӣ нақардан дар байни

фикри дигарон.

Баъзан дар байни хонандагонии гурӯҳҳои мухталиф ягон саволи проблемавӣ ба миён меояд. Дар ин ҳолат хонандагонро зарур меояд, ки фаъолияти якҷояи гурӯҳиро истифода баранд. Ин муттаҳидӣ ва фаъолияти якҷоя имкон медиҳад, ки шарафи синфашонро ҳифз намоянд. Дар вақти гузаронидани қори берунасинфӣ лозим аст, ки тамоми синфҳое, ки дар мактаб фанни химияро меомӯзанд, иштирок намоянд, то ин ки он оммавино соҳиб шаванд. Ин хонандагонро водор месозад, ки барои гузаронидани қорҳои берунасинфӣ тайёрии қиддӣ бинанд. Ҷиҳати мусбии дигараш дар он аст, ки хонандагон дар як соат нисбат ба шакли лексионӣ зиёдтар дониш аз худ мекунанд.

Қорҳои берунасинфиро агар дар байни синфҳои гуногун (масалан, синфҳои 8-11 ё ин ки синфҳои 9-11) гузаронем, хубтар мешавад нисбат ба

байни як синфи ба гурӯҳҳо ҷудошуда. Хонандагон қӯшиш менамоянд, ки синфашон дар байни дигар синфҳо бехтарин бошад. Масалан, ман ҳангоми омӯзиши мавзӯи «Таснифи моддаҳои ноорқаникӣ» дар синфи 11-ум қори берунасинфиро дар шакли викторина дар байни синфҳои 8 ва 11 гузаронидам. Доир ба мавзӯи зикрқардида дар қитоби «Химия»-и синфи 11 нақша тартиб дода шудааст. Ман аз ҳамин нақша истифода бурда, 25 савол қорида синф тартиб додам. Ҳангоми викторина хонандагон бо навбат билетҳоро меқиранд. Масалан, агар хонанда билети 15 ё 21-ро қирад, омӯзгор аз саволнома саволи 15 ё 21 ро меқоронад. Ҳамин тариқ, викторинаро давом медиҳем. Ҳақамон ба ҷавобҳо ҳолғузурӣ меқунанд.

Барғузори ин гуна викторинаҳо ба тақвияти дониши хонандагон мусоидат меқунанд.

Маҳмадризо ГҶЛОВ,
омӯзгори химияи мактаби
№30, ноҳияи Айӣи

Дар ДТТ ба номи М. Осимӣ ҳамоиши занону ҷавондухтарон тахти унвони «Масоили занон дар меҳвари Паём» барғузур қардид.

Аз танқиду таҳқир то таҳриру такмил

(Охираш. Аввалаш дар шумораи гузашта)

Таносуби “бояд” ва “шояд” дар арзёбии китоби дарсӣ

Натанҳо ба як китоби мушаххас, балки ба ҳар як матну мавзӯи дарсии китоби дарсӣ аз ҷониби муҳаррирон муқарризони гуногун, дар баробари зикри норасоҳои умумии имлоӣ, андешаҳои муҳталиф баён гардида метавонад. Ин табиист, зеро ҳар шахс (коршинос) мавқеъ ва нуқтаи назари худашро дорад. Гузашта аз ин, сатҳи касбияти муҳаррир ё муқарриз ва огоҳии ӯ аз масъалаҳои марбут ба ҷанбаҳои дигари таҳияи китоби дарсӣ (талаботи методӣ, техникӣ, типографӣ-оройиш ва ғ.) низ гуногун буда метавонад. Бинобар ин, бо эҳтимоли зиёд метавон гуфт, ки тақризи як нафар нуқтаи назари субъективие беш нест. Ба ҳамин хотир, масъалаи то кадом андоза дуруст ва қобили қабул будани тавсияву пешниҳодҳои муқарриз то ҳанӯз норавшан боқӣ мемонад. Бо назардошти ин мулоҳиза, ба иттилои муқарризон расонидан меҳоме, ки дар таҳлиси арзёбии китоби дарсӣ ва маводи таълимӣ дарки таносуби мафҳумҳои “бояд” ва “шояд” хеле муҳим аст.

Аввалан, ҳамон тавре ки зикр кардем, дар тақриз андешаҳои шахси алоҳида баён мегардад. Вақте ки “бояд” чунин бошад, “набояд” ба ин роҳ дод” ва ғайра менависем, чунин маъно дорад, ки пешниҳоди муқарриз ҳатман ба эътибор гирифта шуда, “хатои мавҷуда” ислоҳ гардад. Ба ибораи дигар, дар чунин тарзи баён муқарриз меҳода андешаи шахсиро ба тарзи иҷборӣ ба дӯши муаллифи китоби дарсӣ бор кунад.

Сониян, вазифаи асосии муҳарриру муқарриз (дар баробари зикри ҷиҳатҳои хуби китоб) фақат ошкор сохтани камбудҳои китоб ва ба муаллиф пешниҳод кардани онҳост, на ҷизе бештар аз он. Масъалаҳои баҳсталаб (дар сурати рад шудани пешниҳоди муқарриз) дар посухи муаллифи китоб ба тақриз баррасӣ ва ҳал мегардад.

Модоме ки чунин аст, чӣ бадӣ дорад, агар ба ҷойи “бояд” аз “шояд” истифода кунем? Охир, ҳамон маъноро дар ҳар яке аз ин услуби ҷумласозӣ баён кардан мумкин аст, аммо лаҳни гуфтор нармтару пазириши он аз ҷониби муаллиф бештар мешавад. Ҳамчун муаллиф иқрор мешавам: онҳое, ки дар навиштаҳои худ нисбат ба китоб мақолаҳои ман “бояд”-ро истифода кардаанд, пеши ман арзише надоранд, ҳадди аксар аз сипоси нӯғизабонӣ баҳравар гардидаанд ва, баръакс, барои онҳое, ки дар услуби ниғориши худ “шояд”-ро дӯст медоранд, дирузу имрӯзу фардову фардоҳои дигар самимона сипосгузор будаму ҳастаму хоҳам буд!

а) Ин матн (шеър, чистон, ҳикоя...) намешавад!

б) Бехтар аст ин матн (шеър, чистон, ҳикоя...) бо ин матн (шеър, чистон, ҳикоя) иваз шавад.

Пешниҳод ё исрори иваз кардани ин ё он матни китоб хеле осон аст, аммо дар ҳақиқат иваз кардани он кори басо мушкул аст. Инро на ҳама муҳарриру муқарриз дарк карда метавонад. Матни китоби дарсӣ, махсусан, барои синфҳои ибтидоӣ, ки пур аз расму суратҳо ва нақшаву ҷадвалҳост, дар барномаи ба ҳамагон маълуму маъмулии Word таҳия намегардад. Барои таҳияи онҳо аз барномаҳои гуногуни компютерӣ,

аз ҷумла, Adobe InDesign, PageMaker, Corel Draw, Quark Xpress ва ғайра истифода мекунанд. Хусусияти умумии ин барномаҳо он аст, ки маводди ҳар як саҳифа (матн, расм, ҷадвал, супориш, аломатҳои иловагӣ ва ғайра) ба қисмҳои алоҳида ҷудо карда мешавад, сипас, вобаста ба ҳаҷм, ороиш, ғунҷоиш ва ҷиҳатҳои дигари дизайни саҳифа ҷогузори мегардад. Аз ин рӯ, каме бештар шудани ҳаҷми матн ба тамоми саҳифаи баъдинаи китоб таъсир мерасонад, ки қорест хеле заҳматталаб. Дар ин маврид, бехтарин вариант он аст, ки матни наво, ки ба ҷойи матни пешина гузошта мешавад, ҳамроҳ бо лугату

карданд, ки ду чистони мантиқан ва услубан харобро иваз кунам. Пас аз он ки маҷмӯаи чистонҳоро дастрас намудам, якҷоя бо назардошти мавзӯ ва ҳадафи дарс ба ҷойи он ду чистони дигарро ҷой додем. Ҳам лаъл ба даст омаду ҳам ёр наранҷид!

Зарурат ва афзалияти ҳамкории байни муаллифон

Аксари муаллифон бо ҳамдигар шиносанд, аммо бо китобҳои ҳамдигар аз наздик шинос нестанд. Ба қавле, “парадокс!” Мушоҳидаҳо нишон медиҳанд, ки ба роҳ мондани ҳамкории зич байни муаллифони китобҳои дарсии зинаҳои алоҳидаи таҳсил, аз як тараф

қайд кардаанд, ки баъзе матнҳои китоби дарсии Забони давлатӣ барои синфҳои 3 ва 4 аз рӯйи ҳаҷм, услуб ва сатҳи дарки мазмун аз матнҳои китоби дарсии Забони модарӣ барои ин синфҳо тафовут надоранд ва ҳатто мушкултаранд.

Табиист, ки ин падидаҳо нохушоянд асту ислохталаб. Аммо, агар як лаҳза мулоҳиза кунем, ба осонӣ дармеёбем, ки ба роҳ мондани ҳамкорӣ ва боҳабарӣ аз ҳамдигар дар ҷараёни таҳияи китобҳо метавонист сабабҳои пайдоиши чунин норасоҳоро аз байн барад ва ба ин восита ба бехтар шудани сифати китобҳои дарсӣ, дар маҷмӯъ, мусоидат кунад.

Аз вазифа то масъулият, аз пешниҳод то иҷро

Аз мулоҳизаҳои боло пай бурдан мушкул нест, ки таҳриру такмили китоби ҷорӣ дарсӣ барои муаллиф бори гарон аст. Масалан, таҳриру такмили китоби дарсии Забони модарӣ, синфи 1 дар шакли электронӣ (компютерӣ) пурра ба охир расида, ба нашри навбатӣ омода гардидааст. Аммо қор бо ҳамин тамом намешавад. Дар қадами аввал бояд Рохнамои омӯзгор таҷдиди назар шавад. Аз тарафи дигар, ин китоб ягона китоби дарсиест, ки сабти овозии матнҳои он ҳанӯз соли 2012 аз ҷониби яке аз ровиёни маъруфи тоҷик, собиқ директори радиои “Фарҳанг” шодравон Ҳайрулло Иброҳимов бо ҷалби ҳамкорунашон аз радио ва театри Лоҳутӣ анҷом дода шуда, соли 2017 ҳамзамон бо таҳрири нави китоби дарсӣ (ба муносибати босалоҳият мутобик сохтани он, иловаи мавод вобаста ба зиёд шудани соатҳои таълимӣ) такмил ёфта буд. Таҳриру такмили нави китоб аз нав омода кардани сабти овозии матнҳоро тақозо мекунад. Ҳамчунин, дар заминаи китоби дарсии ҷорӣ мо “Дафтари иҷрои машқҳо”-ро таҳия намуда, тасмим гирифта будем, ки китоби гӯёи электронии Забони модарӣ, синфи 1-ро дар ҳамкорӣ бо барномасозони ҷавону болаёқат анҷом диҳем (тақрибан 70% омода шуда буд). Ҳамаи ин мавод низ вобаста ба такмили китоби дарсӣ аз нав таҳия гардад, ки вақту заҳмати муайяноро тақозо мекунад (он ҳам дар шароити хеле нокифоя будани ҳаққи қалами муаллиф). Ба андешаи мо, маҳз ҳамин мушкулоти аст, ки баъзе муаллифони китобҳои дарсӣ бо пофишорӣ ва “далелҳо”-и бофтаи худ эродҳои муқарризонро ба эътибор гирифтани намехоҳанд. Дар чунин вазъият таносуби ҳисси масъулият ва манфиати шахсӣ нақши муҳим мебозад. Ин ҳамон ҳолатест, ки вазъи иқтисодиву иҷтимоӣ, андешаҳо ва мавқеи шахсӣ ва дигар омилҳои марбут ба шахсият ҷойи худро пурра бо манфиати давлату ҷомеа ва арзишҳои миллӣ иваз намоёнд. Муаллиф дигар ҳақ надорад, ки бо баҳонаҳои гуногун аз иҷрои вазифаҳои худ даст кашад, тавсияву пешниҳодҳои муқарризонро муҳарриронро сарфи назар кунад. Табассуми ширини кӯдак аз китоби шавқовар ва қаноатмандии омӯзгор аз муҳтавои сифати китоби дарсӣ бехтарин подоши ин амали пурмашаққат, вале неки муаллиф хоҳад буд.

Азиз БАЙЗОЕВ

супоришу машқҳои марбут ба он ҳаҷман мисли матни аввала бошад.

Барои он ки ба дараҷаи мушкилии ин қор пай барем, аз таҷрибаи таҳрири китоби номбурда як намуна меорам. Моҳи сентябри соли 2020, дар мулоқоти рӯбарӯ бо аъзои гурӯҳи қорӣ оид ба таҳлиси китобҳои дарсӣ, ду нафар омӯзгор аз муассисаҳои таълимии ноҳияи Шохмансур пешниҳод карданд, ки матни “Фариштамоҳ” (афсонаи халқи тоҷик дар мавзӯи орзуҳои одамони қадим ва амалӣ шудани ин орзуҳо дар замони муосир) аз китоби дарсӣ бардошта шавад. Далелҳои онҳо чунин буд: матн ба синну соли хонандагони синфи якум мувофиқ нест, зеро дар он муносибатҳои оилавӣ (зану шавҳар шудани қаҳрамонони афсона) ҷой дорад. Азбаски хеле исрор карданд, ман розӣ шудам ва бадохатан пешниҳод кардам, ки дар ин қор ҳамкорӣ кунем: “Шумо таҷрибаи қорӣ зиёд доред, мавзӯ ва ҳадафҳои дарс маълум аст. Барои иваз кардани ин матн маводди сею ним саҳифа бояд иваз шавад (бо иловаи лугат ва саволу супоришҳо, фаъолиятҳои рушди тафаккур, машқҳои навиштан, аз ҷиҳати қалам сохтан ва ғайра). Агар ягон матни хубе ёфта, онро дар шакли як мавзӯи таълимӣ пешниҳод кунед, ман бо ҷону дил қабул мекунам ва дар “Рохнамои омӯзгор” бо зикри номи ҳар яки Шумо барои чунин ҳамкорӣ арзи сипос мекунам.” Пешниҳоди маро пазируфтанд, вале натиҷа ин буд, ки пас аз гузашти қор моҳ аз онҳо дараке набуд. Маҷбур шудам, худам матни муносибе ёфта, дар ҳамаи ҳаҷм ва бо ҳамаи ҳадафу мақсади дар китоб ҷой диҳам...

Намунаи дигари чунин ҳамкорӣ боз ҳам бо устод Ҷ.Ҳошимӣ буд: пешниҳод

ва муаллифони китобҳои дарсии яксон барои синфҳои гуногун, аз ҷониби дигар, аз муҳимтарин роҳҳои баланд бардоштани сифати китобҳои дарсӣ аст. Чанд намунае меорам аз норасоҳои, ки маҳз аз мавҷуд набудани ҳамкории муаллифон ба миён омадааст.

1) Такрори матнҳо. Директори Маркази ҷумҳуриявӣ таълимию методӣ муҳтарам Ёрмуҳаммадзода Ш. дар мақолаи худ таҳти унвони “Китоби дарсӣ барои кӣ навишта мешавад?” (Омӯзгор, №51, 17.12.2020) қайд кардааст, ки баъзе матнҳо дар китобҳои дарсии Забони модарӣ, синфи 2 ва Забони модарӣ, синфи 3 айнан ё бо каме тағйирот такрор шудаанд. Метавон илова кард, ки ду матни китоби дарсии Забони модарӣ, синфи 1 низ дар китоби дарсии синфи 2 такрор шудааст.

2) Мутобикати мавзӯҳо аз рӯйи барномаи таълим. Дар китоби дарсии Забони модарӣ, синфи 1 мавзӯи “Ватан” дар охири сол, баъди аз худ кардани мавзӯҳои дигар (оила, мактаб, шаҳр, деҳа, ҳайвонот, меваҷот, дӯстӣ ва ғ.) оварда шудааст, то ки дарки мафҳуми абстракти “Ватан” бо фарогирии мафҳумҳои мушаххасу дастрас осонтар гардад. Дар китоби дарсии Табиатшиносӣ, синфи 1 мавзӯи аввал ба “Тоҷикистон” бахшида шуда, қор бо харитаи Тоҷикистон (минтақаҳо, шаҳрҳо ва ғ.) пешниҳод гардидааст.

3) Робитаи байнифанӣ. Дар китоби дарсии Забони модарӣ, синфи 2 матни “Динозаврҳо” мавҷуд аст ва гуфта мешавад, ки динозаврҳо ҳанӯз 65 миллион сол пеш набуд шуда буданд. Дар барнома ва китоби дарсии Математика, синфи 2 аз худ кардани шумораҳо то миллион дар назар дошта нашудааст.

4) Робитаи байнифанӣ. Мутахассисони алоҳида ва омӯзгорон

► ҲАМГИРОЌ

Лоиҳаи USAID-и «Ҳамроҳ бихонем» кӯшишҳое пайвастаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистонро барои ислоҳоти соҳаи маориф, ки дар Стратегияи миллии рушди маориф зикр шудаанд, дастгирӣ менамояд. Фаъолияти ин лоиҳа дар якҷоягӣ ба Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади рушду тақмил додани салоҳиятҳои омӯзгорон ва донишу малакаи хонандагон таъсири мусбат дорад. Мақсади асосии лоиҳаи «Ҳамроҳ бихонем» ба беҳтар намудани натиҷаҳои хониши хонандагони синфҳои ибтидоии Ҷумҳурии Тоҷикистон равона гардидааст.

Дар муассисаи таҳсилоти умумии №1-и ноҳияи Кӯҳистони Мастҷох,

Таваҷҷуҳ ба мутолиа меафзояд

Омӯзиш барои омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ дар доираи лоиҳаи USAID-и «Ҳамроҳ бихонем» оид ба тақвияти малакаҳои хониши хонандагони синфҳои ибтидоӣ баргузор гардид. Дар омӯзиши мазкур омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ муассисаҳои таҳсилоти умумии ноҳияи Кӯҳистони Мастҷох ҷалб шуданд. Мазмун ва муҳтавои маводи омӯзишӣ, тақвияти салоҳиятҳои хониши хонандагони синфҳои ибтидоӣ ва роҳи усулҳои таълими хонишро дар бар мегиранд. Омӯзгорон барои соли нави таълимро бо омодагии ҷиддӣ пешвоз гирифтанд дар давраи таътили тирамоҳӣ дар омӯзиш иштирок карда, маҳорати касбии худро тақмил доданд. Ин омӯзиш дар ҳамкории кавии Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ва лоиҳаи «Ҳамроҳ бихонем» гузаронида шуд. Дар доираи баргузориҳои ҳамоиш, инчунин, маросими тақдими китобҳои бачагонаи тозанаشر барои синфҳои ибтидоӣ сурат гирифт.

Нахуст, дар омӯзиш дарси роҳбалад Эҳсон Ҳасанов ба омӯзгорон пешниҳод гардид. Сипас, омӯзиш идома ёфта, машғулияти 1, «Бунёди муҳити омӯзиш» гузаронида шуд. Дар охир директори муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №1 Сафарбек Домуллоев ба суҳан баромада, фикру мулоҳизаҳои худро баён намуд. Баъдан роҳбари МММ №1-и лоиҳа Одилов Мирзосабур суҳан карда, оид ба фаъолияти лоиҳа дар ноҳия пешниҳодоти худро баён намуд.

Мудири шуъбаи морифи ноҳияи Кӯҳистони Мастҷох Сафар Салимзода китобхониро як ҷуғмаи муҳими таълим шумурда, изҳор дошт, ки баъди лоиҳаи «Ҳамроҳ бихонем», воқеан таваҷҷуҳи кӯдакону наврасон ба мутолиаи китоб бештар гардидааст. Ҳадафи ниҳони лоиҳа он аст, ки хонандагон аз даврони кӯдакӣ ба китобхонӣ меҳру муҳаббат пайдо кунанд ва аз ҳама муҳим, мафҳуми моҳияти асарро дарк намоянд. Дар ин кор нақши волидайн низ басо муассир буда, бе ҷуғмаи дастгирии онҳо татбиқи лоиҳа ба мушқилӣ рӯ ба рӯ мешавад. Аз ин рӯ, муассисаҳои таълимӣ бояд кӯшиш намоянд, ки робитаи худро бо онла қавӣ гардонанд.

Нусратбек ШОМИРЗОЗОДА,
омӯзгори мактаби №1-и
ноҳияи Кӯҳистони Мастҷох

► МАНБАИ ДОНИШ

Ҳанӯз аз давраҳои қадим дар китобдори китобхонӣ ҳалқи тоҷик дар сафи пеш қарор дошт. Китоб сармояи ақлу хирад, сарвати бебаҳо, қони ганҷҳо, маърифат ва маҷмӯи ахлоқи нақуст, ки инсонро ба ростиву росткорӣ, хирадмандиву мардонагӣ ва матонатӣ бузургӣ раҳнамо месозад.

Ҷавонони имрӯза бояд ҳамқадами замона бошанд, ба мутолиаи китоб машғул шаванд.

Дар замони муосир ҳар як фарди бедордил бояд барои ғайи гардонидани донишу ҷаҳонбинии хеш рӯ ба китобхонӣ оварад. Доир ба ин масъала Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Рӯзи дониш Вазорати маориф ва илм ва роҳбарони муассисаҳои таълимиро вазирадори намуда

Ҷароғи илму маърифат

буданд, ки муносибати хонандагонро бо хондани китоб ва аз ёд кардани порчаҳои назмиву насрӣ ҷиддӣ назорат кунанд ва барои боло бурдани сатҳи маърифатнокӣ, тавсеаи ҷаҳонбинӣ ва суҳандону

суҳангӯ шудани насли ояндаи кишвар тадбирҳои ҷиддӣ ва судмандро ба роҳ монанд. Ҳамин аст, ки ҳамаҷола озмуни ҷумҳуриявӣ «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст» баргузор мегардад, ки ба ҷалби

бештари насли наврас ба китобхонӣ мусоидат менамояд.

Китоб тарбиятгар аст, ба китоб бунёди ҷомеаи солим имконнопазир аст. Таърихи пурифтиҳори ҳалқи тоҷик мактаби бузургӣ худшиносӣ мебошад ва мо вазирадори, ки ба он арҷ гузорем, саҳифаҳои дурахшонӣ қаҳрамониву диловарии гузаштагонӣ худро омӯзем ва онро ҳамчун асоси ғояи ватандӯстиву садоқат ба Ватан ташвиқ намоем. Олимону донишмандони моро зарур аст, ки ба шинохти дурусти таърих, тарғиби мероси маънавий ва суннату оинҳои мардумӣ низ, ки тайи асрҳо дар хотираи таърихӣ миллати тоҷик нақш бастаанд, таваҷҷуҳи ҷиддӣ зоҳир намоянд.

Лейли НАРЗУЛЛОЕВА,
омӯзгор

► АҶКОР

Донандаи таърих инсонӣ комил аст

Донандаи таърихӣ сарзамин ва миллат инсонӣ комил аст. Аз доништанҳо, ҷустуҷӯву бозёфт одамии қамол меёбад аз надоништанҳо ба завол мерасад. Дар Консепсияи миллии тарбия оид ба масъалаи тарбияи миллии ишора шудааст: «Тарбияи миллии шаҳрванд ташаккули тафаккури миллии шаҳрвандро дар назар дорад. Он ифтихор аз миллати хеш, эҳтиром ва ғиромӣ доштани таърих ва мероси фарҳанги ниёгон, урфу одат, ва анъанаҳои арзишманди миллии дар заминаи хусусиятҳои миллии ривҷ додани забон, илм ва фарҳанги миллии ва эҳтироми миллатҳои дигарро фаро мегирад».

Роҳи асосии ба қамол расондани инсон худшиносӣ.

Ҳар шахс бояд бидонад, ки моҳияти ҳастии ӯ аз ҷӣ иборат аст, он ки ғоҳ моҳияти ҳастии атрофиён, ҷамъият ва дунёро хоҳад фаҳмид. Пас, инсон барои он, ки таърихи миллатро донанд, лозим аст, ки аввал худро дарк намояд, зеро шинохти худ басо муҳим аст. Шинохтани таърихи дигарон бошад, боз барои шинохти шахсияти худ заминаро васеътар карда, дар ин асос пайваста дар ислоҳи худ кӯшида, инсон ва қамолоти ӯро тадриҷан боло мебардорад. Дар ақс ҳол, надоништанӣ таърихи гузаштаи худ қасро ба манқуртӣ мебарад, яъне он, ки гузаштаи худро авлоди хешро намедонад, ӯ манқурт аст. Бинобар он, омӯхтани таърихи миллат

ба ҳар қас сифатҳои баланди ахлоқӣ, инсондӯстӣ, ҳувияти миллии, озодандешӣ, маҷкеи шаҳрвандӣ, ташаббускорӣ ва монанди инро ташаккул медиҳад. Ин гуна инсон қодир аст, ки дар пояи манфиатҳои миллии фаъолият намояд. Ҷавонон бояд соҳиби тафаккури миллии, қосдори тамаддуни миллат ва дар пешрафти ҷомеа саҳмгузор бошанд.

Маълум аст, ки илми таърих инсонро ташаккул дода, дар ӯ арзишҳои дигар, аз ҷумла, соҳиби Ватан, нағну номуси миллии, ифодагари симои зеҳнии маънавий, ахлоқӣ, фарҳангиро таҷассум менамояд. Худшиносии миллии шинохти худ ва миллати хеш аст. Агар мо аз таъриху маданияти

азалиамон хабардор набоем, онро ҳифз карда наметавонем. Аз ин рӯ, мо бояд гузаштаамонро донем ва ба дигар миллатҳо шинос намоем. Он вақт мо метавонем ғуём, ки ватандӯстему фарҳанги баланди миллии дорем.

Бинобар он, дуруст ба роҳ мондани омӯзиши фанни таърих яқе аз омилҳои муфиди тарбияи ватандӯстӣ ва ба қамол расондани насли наврас ба ҳисоб меравад. Оғаҳ аз таърихи гузашта наслҳои минбаъда ро бо донишҳои нағ муқаллаҳ сохта, ба онҳо сабақҳои воқоъи хирадмандона медиҳад.

Муҳайё ГУРЕЗОВА,
омӯзгори таърихи мактаби
№36, ноҳияи Рӯдакӣ

► ЗИНАИ АВВАЛИ ТАҶСИЛОТ

Диёри ман – ифтихори ман

Ҳикмати зеринро ҳама борҳо шунидаему писандидаему таққор кардаем: «Аз ҳамаи иртиботҳои муҳимтаринаш иртибот бо Ватан аст». Дар ҳақиқат, меҳри Ватан, арҷгузорию эҳтироми Ватан барои ҳар инсон, барои фурӯғи ҳаёти ӯ, барои хушбахтию саодатмандӣ ва шаъну шарофат маҷкеи аввалдараҷа дорад. Ҳамин аст, ки ин мавзӯ дар маркази таълимоти педагогҳои варзида қарор гирифта, воқаста ба он садҳо мақолаву рисола, дастурҳои методӣ навишта шудааст ва минбаъд ҳам навишта хоҳанд шуд.

Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҳеле барҳақу барҷаста гуфтаанд: «Дӯст доштани Ватан аз дӯст доштани зодгоҳ сарчашма мегирад». Воқеан ҳам, ба қавли маъруф, қасе, ки модари худро дӯст намедорад, ягон модари дигарро эҳтиром нахоҳад қард. Воқаста ба ин ҳама, зарур аст, ки дар дили хонандагон ҳар ҷӣ бештар муҳаббат нисбат ба диёри маҳбуб ҷо дода шавад ва дар ин қор, албатта, омӯзгорон, роҳбарони синфҳо, масъулини мактабҳо бояд таваҷҷуҳманд бошанд. Ҷои баҳс нест, ки масъулияти омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ ҳамчун сарчашмадорони дарён дониш барои заминагузорию муҳаббати шогирдон

ба диёри маҳбуб ва тақвиятбахшии ин муҳаббати самимӣ зиёд аст. Барои ин онҳоро мебошад, ки аз муассиртарину нағтарин ва самаровартарин методҳои таълиму тарбия истифода намоянд. Мо

бар он назарем, ки барои неруеманд будани тарбияи муҳаббат ба диёр дар хонандагон бояд имқонияти тамоми фанҳо ба ҳам пайваста шаванд. Яъне тарбияи муҳаббат ба диёри арҷманд танҳо воқаста ба фанни алоҳида (дар синфҳои ибтидоӣ) нест, балки дар ин самт аз имқоноти ҳамаи фанҳо истифода бояд қард ва гузашта аз ин, муҳтавои мавзӯҳои фанҳои таълимиро аз ин ниғоҳ алоқаманд бояд қард. Дар ин ҷода ҷи қадаре ки фанни забони моадарӣ ё хониш имқон дошта

бошанд, фанни табиатшиносӣ ва фанҳои дигар низ ҳамаи қадар имқон доранд. Ҷанд василаи тақвияти муҳаббат ба диёрро ёдовар мешавем, ки ба ҳамаи фанҳо ҳамбаста буда метавонанд.

Истифода аз порчаҳои насрӣ дар китобҳои дарсӣ ва сарчашмаҳои дигар (интиҳоби омӯзгор), ки дар онҳо ҳусни диёр, муҳаббат ба табиати Ватан тағсиф мешавад.

Истифода аз шеърҳо дар васфи Ватан, зебонҳои диёр, манзараҳои дилрабо.

Саёҳат ба мавзӯҳои хушманзара ва шунидани шарҳи омӯзгор, нағиштани таассуроти худ аз ин саёҳат (дар ҳаҷми 3-4 ҷумла).

Расмқашӣ воқаста ба манзараҳои марғубу дилқсанди диёр, зодгоҳ, муҳити худ.

Ташкили мусоҳибаи ақли синф дар мавзӯҳои «Ҳусни дилрабои Ватан», «Қадам ғӯшаҳои хушманзари зодгоҳро меписандед?», «Тағсифи пораҳои шеърӣ дар ситониши диёр».

Одамони шуҳратёри диёр ва нағл дар бораи қорномаи илмӣ, адабӣ ва меҳнатии онҳо...

Умуман, доираи ҷунин мавзӯю тадбирҳо васеъ аст ва ин барои омӯзгорон оид ба тарбияи муҳаббат ба диёр имқоноти фаровон фароҳам меоварад.

Сулҳиямои САЛИМЗОД,
омӯзгори синфҳои ибтидоӣ

Ду барномаи таълимии Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон соҳиби шаҳодатномаи байналмилалӣ аккредитатсия шуданд.

► ПСИХОЛОГИЯ

Дар мавриди худкушӣ чунин гуфта шудааст: «Ҳар касе бо кадом воситае, ки худкушӣ кунад, бо ҳамаи чиз дар охираш азоб дода мешавад».

Хушбахтона, дар раванди рушди стратегияи пешгирӣ Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон шарикони рушд дар ҳалли мушкилоти ҷумҳурии мо бетараф набуда, дар бисёр барномаҳо бахри беҳбудии ҳаёти кӯдакону наврасон кор мекунад. Аз ҷумла, Хазинаи кӯдакони Созмони Милали Муттаҳид - Юнисеф дар ин самт як қатор барномаҳо ба роҳ мондааст. Масалан, ташкилоти ҷамъиятии «Маркази ёрии психолог» бо роҳбарии профессор Нафиса Юнусова дастури «Кумаки психологию иҷтимоӣ ба наврасони дорои майл ба рафтори суицидӣ»-и Нозим Оғозода, доктори илми тиб, мутахассис доир ба масъалаҳои идоранамоиро барои тренерон ва омӯзгорону волидон пешниҳод менамояд. Ин дастур аз 15 машғулият иборат аст ва барои солимии равонии наврасон ва кӯдакон бисёр муфид мебошад.

Дар ин дастур оварда шудааст, ки ЮНИСЕФ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бахри дар заминаи муассисаҳои кума-

ки аввалияи тиббӣ -санитарӣ созмон додани 21 нуктаи ҳадамоти тиббии ҷавонони хайрхоҳ (ХТҶХ) кумак намуд, ки ба наврасон ва ҷавонон дастгирии психологӣ заминавино мерасонанд.

Намояндагии ЮНИСЕФ дар Тоҷикистон дар ҳамкорӣ бо Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли ва дигар шарикон кӯшиш менамояд, ки дастрасии хизматрасониҳои босифати дастгирии психологӣ ва машваратро барои наврасон, махсусан, наврасони осебпазир ва наврасоне, ки ба ин гурӯҳ дохил намешаванд, баланд бардорад. Вазифаи асосии чорабиниҳои таҳиякардари пешниҳод намудани хизматрасонии психологӣ ба наврасон-ҷавонон ва духтарон дар нуктаҳои гуногуни дохилшавӣ ба барнома бо бахисобгирии стратегия, ҷанбаҳо ва тавсифдиҳандаҳои мушаххаси бо хусусиятҳои гендерии наврасон алоқаманд буда, ташкил медиҳад. ЮНИСЕФ дар доираи барнома оид ба беҳдошти солимии психикии наврасон (СПН) барои соли 2018 тавсаяи ҳамкорихоро бо Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли, Вазорати маориф ва илм

ва муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ, бо мақсади ҳалли масоли пешгиринамой ва эътиноӣ фаврӣ ба ҳолатҳои худкушӣ, инчунин, идоранамоии рафтори суицидӣ дар байни ҷавонон ба нақша гирифтааст. Вазифаи равоишишкон, равоишиносон ва кормандони иҷтимоиро пешниҳод кардани кумак ба эҳтиҷмандон, ташхис ва идоранамоии аксуламалҳои гуногун ба стресс, табобат ва пешгирӣ намудани вайроншавиҳои бо стресс алоқаманд ташкил мекунад. Расонидани ёри ба мукамалсозии малакаҳои идоранамоии рафтор ва баланд бардоштани устуворӣ, инчунин, пешниҳод кардани дастгирӣ ба нафароне, ки баъд аз кӯшиши худкушӣ зинда мондаанд, ҷиҳати реинтеграцияи иҷтимоии онҳо нақши махсусро мебозад. Дастури мазкур барои тренероне пешбинӣ карда шудааст, ки дар самти омода кардани тренерони дорои таҷрибаи корӣ дар соҳаи равоишишкӣ ва ёрии психологӣ - иҷтимоӣ фаъолият мекунад. Бо дарназардошти вазнинӣ ва мураккабии чунин машғулиятҳо дар ҳар як семинар фаъолияти ду нафар тренер тавсия дода мешавад. Истифодаи усулҳои интерактивӣ дар

рафти гузаронидани семинар мувофиқи мақсад аст. Дастур барои иштирокчиён аз рӯи мазмун бо дастур барои тренерон монанд аст, аммо дар он баъзе тавсияҳо ва шарҳҳо ҷой карда нашудаанд. Ҳамчун қоида маводи тақсимоӣ дар рафти машғулият ба иштирокчиён пешниҳод карда мешавад.

Вақти барои гузаронидани ҳар як машғулият пешниҳодшуда тахминӣ буда, вақти воқеӣ метавонад вобаста ба миқдори иштирокчиён ва шавқи онҳо ба машғулият тағйир ёбад. Дар ҳолати зарурат, фасилитатор метавонад танаффус эълон карда, барои баланд бардоштани фаъолиии иштирокчиён машқҳо гузаронад. Ҳамаи ин метавонад давомнокии машғулиятро зиёд кунад. Маводи ин ҷо пешниҳодшуда дар натиҷаи гузаронидани машғулияти омӯзишӣ ва машваратҳои корӣ омода карда шудааст. Онҳо дар доираи барномаи амалишаванда ба сифати дастур ва роҳнамо коркард шудаанд. Ин машғулиятҳо бо дарназардошти таҷриба ва сатҳи дониши кормандони намоёндагии Юнисеф дар Тоҷикистон ва шарикони он, бо истифодаи стратегияи ҳалли масоили гу-

ногун ва бо дарназардошти махсусиятҳои фарҳангӣ дар кишвар ба нақша гирифта шудааст.

Мавриди зикр аст, ки ин дастур барои тамоми омӯзгорон ва волидон бисёр муфид буда, аз тарафи ҳар сокини кишвар боси дастгирист. Боварӣ дорем, ки ин дастур барои солимии равонии наврасон, пешгирии ҳолатҳои худкушӣ дар байни онҳо саҳми худро мегузорад.

Салоҳ он аст, ки ҳамин дастур аз ҷониби омӯзгорон дар дарсҳои тарбиявӣ истифода карда шавад ва имконияти дастрасии шаклҳои электронӣ ва ҳатти он дар муассисаҳои таълимӣ фароҳам оварда шавад. Зеро ин дастур дар доираи таҷрибаҳои ҷаҳонӣ ва равоишиносони ботаҷриба таҳия гардидааст ва барои тарбияи дуруст ва солимии равонии наврасон, дарк кардани ҳолати рӯҳии онҳо, мушкилот ва дарди онҳо, рӯҳафтадагӣ ва пешгирӣ кардани худкушии онҳо манфиатбахш хоҳад буд.

Рухиона ШОБУДИНОВА,
сармуҳаррири рӯзномаи
«Насими айём»-и
ноҳияи Рӯдакӣ,
Ҷовидон РАҲМОНАЛИЕВ,
хабарнигори рӯзнома

► МУҲИТИ МАКТАБ

Равоншинос масъулияти зиёд дорад

Равоншиносӣ яке аз илмҳои қадимтарин мансуб шуда, таърихи дунимҳазорсола дорад. Аз тарафи дигар, он илми ҳозиразамон буда, бо ҳамаи илмҳо ва соҳаҳои фаъолияти инсон алоқаманд мебошад.

Равоншиносӣ ҷиҳатҳои бо-ринии инсонро меомӯзад. Инсон дар навбати худ мавҷудоти мураккаби биологӣ ва иҷтимоӣ, иқтисодӣ, фарҳангӣ, сиёсӣ, маънавию ахлоқии ҷамъият буда, хусусиятҳои низ тағйир пазиранд. Ба хусусиятҳои ботинии инсон на танҳо генҳои ҳаётбахше, ки аз насл ба насл ба таври мерос мегузаранд, балки муҳити табию иҷтимоие, ки кӯдак дар он ҷо таваллуд мешавад, рушд меёбад ва қонуниятҳои барои ҳамаи ҷамъият хос буда, инчунин, таълиму тарбияе, ки калонсолон меомӯзонанд, таъсир мерасонанд.

Нақши равоишинос дар кӯдакистон дорои аҳамияти бузург аст. Солимии равонӣ ва рушди дурусту тадриҷии фарзандони мо аз равоишинос вобаста аст. Волидайнӣ кӯдакон бояд худ дарк намоянд, ки доштани маълумот дар бораи фаъолияти мутахассис ба ҳайси педагог-равоншинос зарур мебошад.

Равоншинос дар кӯдакистон

ба гунаи боғбонест, ки барои шукуфоии ниҳолҳои нигоҳубини онҳо ва барои ҳар яки онҳо шароити мусоид фароҳам меоварад.

Ӯ мекушад, то миёни кӯдакон муносибати солим ба роҳ монда шавад. Равоншинос

бо волидон ва дигар аъзои оила, балки бо бачагони калонтар дар кӯдакистон муносибат мекунад.

Самтҳои фаъолияти равоишинос хеле васеъ ва мураккаб буда, аз ӯ дониши амиқу васеъи тахассусиро талаб мекунад. Ӯ бояд касбашро дӯст до-

қобилиятҳои инфиродии ҳар як кӯдакро инкишоф дода, ба шавқу ҳавас ва майлу рағбати ӯ диққати махсус медиҳад.

Равоншинос фардест, ки ба хотири кӯдакон, худ аз нав кӯдак мешавад ва ба қалби онҳо ҷой мегирад. Ӯ бунёдгузори муҳити солими равонӣ дар коргоҳ ва фаъолгардонии иқтисодии эҷодии ҳамагонист. Равоншинос қобилиятҳои инфиродии ҳар як кӯдакро инкишоф дода, ба шавқу ҳавас ва майлу рағбати ӯ диққати махсус медиҳад.

Ба волидон зарур аст, ки хусусиятҳои равонии кӯдакистони синни томактаби-ро дарк кунанд. Дар ин синну сол ташаккули шахсияти кӯдак сурат мегирад. Кӯдак на танҳо

рад, одоби муоширатро риоя кунад, шахсияти дигаронро эҳтиром намояд, оид ба фаъолияти маърифатӣ, хусусиятҳои синнусолӣ ва фардию равонии кӯдакон донишҳои чуқуру мукамал дошта бошад. Ӯ бояд шахси орому ботамкин, дурандешу маданӣ, эҷодкору навоар бошад, сатҳи донишҳои равонӣ, педагогӣ, фарҳангӣ ва сиёсиашро мунтазам баланд бардорад, вазифаи худро ба пуррагӣ донанд ва дар раванди фаъолиятҳои аз он самаранок истифода барад. Равоншинос бояд ҳамкориҳои ҳамаҷонибаи пурсамар бо маъмурияти муассиса ва мураббӣён дошта бошад.

Нарзиой НАЗИРОВА,
равоншинос

► КӯДАКИСТОН

Ҳар амал, ҳар сухан, ҳар тадбир ва ҳар ибтикор аз он вобаста аст, ки чӣ гуна оғоз меёбад. Аз ин рӯ, «оғози кор – ними кор» гуфтаанд. Ва ҳам таъкид кардаанд: «Об аз сар бояд соф бошад». Ин ҳама гуфторӣ воқеъбинона ба омӯзиши саводу дониш низ дахл дорад. Бояд аз кӯдакӣ, аз айёме, ки тифлакони ба оламу одам бо назари кунҷқобона, бо шавқу завқ ва гоҳе бо ҳайрат менигаранд, ба он

бия равону самимӣ, бе сакта ва аз унсурҳои шеваю лаҳҷа орий бошад. Мутаассифона, аз ин ҷиҳат дар кӯдакистонҳои мо норасоноҳои ҷиддӣ ба мушоҳида мерасанд. Қисме аз мураббияҳо така ба забони адабӣ надоранд, гуфторашон, суханашон ба кӯдакон саршор аз калимаҳои лаҳҷавист.

Ин гуна мураббияҳо ба мундариҷаи машғулиятҳои онҳо бо кӯдакон низ чандон эъти-

Ибтидои кор ними кор аст

бояд ҷидду ҷаҳд кард, ки хурдтаракон ба саводомӯзӣ, ба китобу навиштану ҳондан, ба расмкашию дурусту бегалат ҳарф задан майл пайдо кунанд. Аз ин лиҳоз, муассисаҳои томактабӣ масъулияти зиёд ба дӯшдоранд. Зарур аст, ки пеш аз ҳама, мураббияҳо мутахассиси фаъолу эҷодкору навоар бошанд, пайваста донишҳои худро тақмил бахшанд, таҷриба омӯзанд, дунёи рангину ширини кӯдаконро хуб донанд, бо хурдтаракон «забон ёфта тавонанд». Муҳим аст, ки кӯдакон ба мураббияи худ меҳр дошта бошанд, ба ӯ бовар кунанд ва эҳтиромаш намоянд. Дар ин ҳолат кӯдакон мураббияи худро бо диққату таваҷҷуҳи том гӯш мекунад, аз пайи иҷрои супоришҳои мешаванд, ҳатто, дар бораи мураббияи меҳробону хушсуханашон ва машғулиятҳои ба волидон бо шавқ ҳикоят мекунад. Мураббияҳо бояд аз оғози истикболи кӯдакон дар кӯдакистон бар он кӯшанд, ки ҳар амалу рафтору гуфторашон сабақомӯзу таъсиргузор бошад ва дар мадди назар дошта бошанд, ки кӯдакон ба онҳо бо таваҷҷуҳи хоса менигаранду ба тарзи худ маънӣ мебардоранд. Муҳим аст, ки сухани мураб-

бор намедиханд ва худомӯзии ҳамаҷониба, табодули таҷриба бо ҳампешагон надоранд. Ба ҳамагон маълум аст, ки мо дар замони пешрафти босуръати илму техника ва талаботи рӯзафзун ба омӯзиш зиндагӣ дорем. Даврони мо ба мутахассисони варзида ва ҳамаҷиҳата мумтоз ниёзманд аст. Барои ба ҳаёт, ба фаъолияти шоиста омода намудани насли наврас тамоми зинаҳои таҳсилот масъуланд, муассисаҳои томактабӣ низ.

Бояд аз хурдӣ – аз зинаи аввали таҳсилот дар ниҳоди кӯдакон нисбат ба саводомӯзӣ, доништанӣ забонҳо, кор бо технологияи компютерӣ шавқу завқ парварид, аз ин лиҳоз, ҷунонки мегӯянд, «хештҳои аввалини бинои маърифати онҳоро бояд рӯи устувор гузошт».

Замони муосир аз аҳли таълиму тарбия фаъолияти бавусъату пурсамар такозо дорад ва аз ҷумла, мо – кормандони муассисаҳои томактабӣ бояд созгор ба ин талаботи замони амал намоем.

Рухиона ИДИЕВА,
мудири ширхоргоҳ-
кӯдакистони №112-и
ноҳияи Сино

Ширкатҳои сайёҳии Франция дар ҷашни байналмилалӣ Наврӯзи Тоҷикистон иштирок мекунад.

► ДАРСИ ТАРБИЯВӢ

Фаъолияти омӯзгор дар мактаб хеле гуногунпаҳлӯю доманадор аст. Илова ба корҳои дигар, ба зиммаи гурӯҳе аз омӯзгорон вогузошта мешавад, ки ҳамчун роҳбари синф низ ифои вазифа дошта бошанд. Ба ҳар синф омӯзгорони зиёде вобаста ба фанҳои таълимӣ алоқамандӣ доранд, вале сармуаллими (агар чунин гуфтан раво бошад) ҳар синф роҳбари он аст.

Ҳам омӯзгорони фанҳои гуногун, ҳам хонандагон, ҳам роҳбарияти мактаб ва ҳам волидон барои ҳалли ҳама гуна масоили мубрам маҳз ба роҳбари синф муроҷиат менамоянд. Яке аз вазифаҳои асосии роҳбари синф баргузор намудани дарсҳои тарбиявӣ мебошад. Ин гуна дарсҳо ҳафтае як маротиба дар вақти муқаррарнамудаи ҷадвали дарсҳо баргузор мешаванд. Дар зарурат роҳбари синф метавонад дарси тарбиявӣ ғайринавбатӣ (ё иловагӣ) ташкил намояд. Роҳбари синф бо ҳадафи бонизому мурағбат ва пурсамар ба роҳ мондани дарсҳои тарбиявӣ, нақшаи чунин дарсҳоро (барои як чорак, нимсола ё соли таҳсил) таҳия намуда, барои омӯзишу тасдиқ ба роҳбарияти

Фирдавсӣ барои эминӣ бехатарӣ беосеб нигоҳ доштани Ватан аз душманони ғаддору киновар талош варзидаву аз ҷон гузашт кардаанд. Ин шохбайти «Шоҳнома» ифодагари сатҳи баланди муҳаббат ба Ватан ва ватандӯстӣ аст:

*Ҳама сар ба сар тан ба куштан диҳем,
Аз он бех, ки кишвар ба душман диҳем.*

Ватандӯстӣ наҷибтарин хислати ҳар инсон мебошад. Шахси ватандӯст дар ободонию пешрафти Ватан пайваستا ҳиссагузор мешавад. Бузургтарин гуноҳ, гуноҳи авфнопазир хиёнат ба Ватан аст. Мо Ватани ободу зебо ва озоду соҳибистиклол дорем, ки онро ном Тоҷикистон аст. Тоҷикистони азизро бояд ҳама самимона, садоқатмандона дӯст дорем, бипарастем...

Дар идомаи дарси тарбиявӣ дар оҳанги сухани роҳбари синф хонандагон мулоҳизаронӣ ва ибрози назар мекунанд. Хонандаи 1: - Ман Ватани маҳбубамонро дӯст медорам. Хушбахтам, ки чунин Ватани сарсабзу хушманзар насибам гаштааст. Тоҷикистон мамлакати офтобӣ ва кӯҳсор мебошад, обхоро сарватҳои табиии фаровон дорад.

Хонандаи 2: - Тоҷикистон яке аз мамлакатҳои зеботарини ҷаҳон эътироф шудааст. Ҳар сол диёри маҳбуи моро сайёҳони зиёде аз саросари ҷаҳон тамошо

Ифтихори мо ту ҳастӣ, эй Ватан!

таълимгоҳ пешниҳод мекунанд. Дарсҳои тарбиявӣ маъмулан ба мавзӯҳои одоби ҳамида, рафтору гуфтори шоиста, ватандӯстиву сулҳпарастӣ, вазъи давомоти аҳли синф, муҳокимаи ин ё он ҳодисаи ҷиддӣ, тавсифи ҳунару ҳунаромӯзӣ ва амсоли инҳо бахшида мешаванд. Ҳоло ба тариқи намуна ва ҳамчун таъбадули таҷриба байни ҳампешагон чанд лаҳзаеро аз дарси тарбиявӣ дар мавзӯи «Зишқи Ватан ҷӯш дорад дилам» тавзеҳ мебахшем. Дар ин мавзӯ дар ҳар як соли хониш баргузор намудани як дарси тарбиявӣ мувофиқи матлаб аст. Ин дарс асосан мувофиқи нақшаи зер баргузор мешавад: 1) сухани муқаддимаи омӯзгор-роҳбари синф оид ба Ватан ва ватандӯстӣ, 2) ба суоли «Ватан дар нигоҳи шумо (зери мафҳуми Ватан чиро мефаҳмед?) посух гуфтан, 3) дар бораи Ватан шеърҳо хондан, 4) омӯхтани зарбулмасалу мақол ва ҳикматҳо дар ситишу бузургдошти Ватан, 5) Тоҷикистон-Ватани маҳбуи мо, 6) ватандӯстӣ чӣ гуна мешавад? 7) Хизмат ба Ватан шарафмандист...

мекунанд ва мафтунаш мешаванд. Ин боиси ифтихори мост.

Хонандаи 3: - Ман аз китобхоро настрияхо дар бораи Тоҷикистон – Ватани маҳбубамон бисёр мақолаҳо хондаам. Аз тамошои манзараҳои Ватан ба васонти телевизион кас мафтун мешавад. Дар ҳақиқат, Ватан доштан, дар Ватан будан бахти баланд аст.

Дар қисмати дигари дарси тарбиявӣ хонандагон дар васфи Ватан шеърҳо мехонанд, зарбулмасалу мақолҳо меоянд. Чун ин дарси тарбиявӣ «Зишқи Ватан ҷӯш дорад дилам» ном гирифтааст, салоҳ он аст, ки роҳбари синф дар оғози ин қисмат шеъри «Ишқи Ватан» - и адиби ҷанговар Ҳабиб Юсуфиро кироят намуда, мазмунашро мухтасаран тавзеҳ бахшад.

Дар бораи Ватан, ватандӯстӣ, меҳру садоқат ба Ватан шеърҳо зиёданд, зарбулмасалу мақолҳо низ. Аксари онҳо маълуми машҳуранд ва хонандагон низ хуб медонанд. Такрору шарҳи силсилае аз ин гуна ашъору афкор аз ҷониби хонандагон дарси тарбиявиро пурмазмуну таъсирбахштар мекунанд.

Мувофиқи нақшаи таҳиянамудаи роҳбари синф ва вобаста ба омодагии қабли хонандагон дарси тарбиявӣ хеле судманд баргузор мешавад.

Фарзона ЛАШКАРОВА,
омӯзгори забони англисӣ,
роҳбари синф

Волидайн намунаи фарзандонанд

Доиран тарбия васеъ буда, фарогири масъалаҳои гуногун мебошад. Фарзандонро дар рӯҳияи ростиву росткорӣ, ҳудогоҳиву ҳудушиносӣ миллӣ, нақунимиву поквичдонӣ, иззату ҳурмати калонсолон, ватандӯстиву меҳнатпарастӣ, илмдӯстӣ ва эҳтиром намудани арзишҳои миллӣ тарбият кардан аз вазифаҳои асосии оилаву мактаб (муассисаҳои таълимӣ) ба шумор меравад.

Дар моддаи 6-уми боби 2-юми Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд» омадааст: «Падару модар, новобаста ба он ки яқоя ӯ ҷудо зиндагӣ мекунанд, дар таълиму тарбияи фарзанд ҳуқуқ ва уҳдадорӣҳои баробар доранд, ба истисноӣ ҳолатҳои пешбининамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон».

Мушоҳидаҳои нишон медиҳанд, ки баъзе падару модарон солҳои дар мактаб таҳсил кардани фарзандон ягон бор ба мактаб намеоянд. Онҳо кори

таълимро танҳо вазифаи мактабу муаллим мепиндоранд. Падару модар бояд бо мактабу муаллим робитаи қавӣ ва пайваста дошта бошанд.

Чунонки мутафаккири бузурги тоҷик Муҳаммад Ғаззоли мегӯяд: «Фарзанд амонат аст дар дасти падару модар ва дили поки фарзанд нафис асту нақшпазир, ҳар нақше, ки ба ӯ гузорӣ, чун мушк ба худ бигирад ва чун замин пок аст, ҳар тухме, ки дар вай бикорӣ, бирӯяд. Агар тухми хайру неқӣ аст, ба саодати дину дунё расад ва падару модару муаллим дар он савоб шарик бошанд. Агар тухми бадӣ афканӣ ва ӯро ба ҳолаш гузорӣ, то ҳар чӣ хоҳад, кунад ва бо ҳар кӣ хоҳад, нишинад, ҳаргиз аз вай умеди неқӣ накуӣ». Бинобар ин, падару модаронро мебошад дар тарбияву ба камол расондани фарзандонашон масъулияти ҷиддӣ эҳсос намоянд.

Манижа БОБОЕВА,
омӯзгори мактаби рақами 77-и
шаҳри Душанбе

► ШАРАФМАНДОН

Раҳнаварди ҷодаи илм ва таълим

Ҷавони боистеъдод Абдурахим Мадаминов дар оғуши кӯҳистони ноҳияи Ашти вилояти Сугд тарбия ёфт. Дар мактаби 10-солаи шаҳраки Шайдон нахустмарҳилаи таҳсилро ба анҷом расонд. Муҳаббат ба дилбастагӣ ба донишомӯзӣ ӯро ба Душанбе овард ва дар катори донишҷӯи бехтарини факултаи физикаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон қарор гирифт. Вазъи зиндагӣ ӯро водор намуд, ки таҳсилро дар донишгоҳ қатъ накунад, ба Ашт баргардад ва дар мактаби 7-солаи деҳаи Мулломир, ки муаллим намерасид, ба фаъолият пардозад. Соли 1951 дар 37- солагӣ модараш аз олам гузашт. Падар 5 фарзандро бо заҳмати деҳқонӣ ба воя расонд, вале дар оила ғайр аз ӯ боз ҷаҳор нафари дигар буданд. Аз ин рӯ, пас аз таҳсили нопурра дар Донишгоҳи миллии Абдурахим ба муаллими машғул гашта, дар баробари ёри ба падар маблағи таҳсил ва зиндагиро дар шаҳр ҷамъоварӣ намуда, ба Душанбе баргашт ва таҳсилро дар Донишгоҳи кишоварзии Тоҷикистон ба номи Ш. Шохтемур идома дод.

Донишгоҳро бо баҳои аъло хатм кард. Дар катори бехтарин донишҷӯён дар донишгоҳ фаъолиятро оғоз кард. Шавқи илмомӯзӣ ӯро ба Институти умумииттифоқии илмию таҳқиқотии иқтисоди кишоварзии шаҳри Москва овард. Ба як ҷавони деҳотӣ, ки бо забони русӣ озодона ҳарф мезад хеле хоксор, меҳнатдӯст буд, ҳамдарсон, устодон ва соҳибхона Елизавета Ивановна Травкина, ки Абдурахим дар ҳонаи ӯ иҷора менишаст, бо муҳаббат менигаристанд, дӯшташ медоштанд.

Баъзеҳо ба душвории тоб наоварда, донишгоҳро тарк мегуфтанд, вале мушкilotи рӯзгор рӯҳ ва иродаи қавии Абдурахимро нашикаст, балки азми ӯро боз ҳам ба ҷодаи илм неру бахшиданд. Ӯ бо роҳбарии номзади илмҳои кишоварзӣ Пентюк Матвей Василевич рисолаи номзиди худро дар мавзӯи «Роҳҳои асосии зиёд ба арзон намудани истеҳсоли маҳсулоти ғӯсфанди серғушту рағван дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» (дар мисоли ҳоҷаҳои водии Ҳисор) соли 1967 дар Институти илмӣ-таҳқиқотии иқтисоди кишоварзии шаҳри Москва

бомуваффақият Ҳимоя қард ва ба Душанбе баргашт. Дар Донишгоҳи кишоварзӣ Тоҷикистон мудри кафедраи усулҳои иқтисодию математикӣ ва техникаи ҳисоббарор таъйин гардид. Кордонӣ ва меҳнатдӯстиаш боис гашт, ки ӯро соли 1975 ноиби ректор оид ба таълим таъйин намуданд.

Абдурахим Мадаминов дар таҳияи ҳуҷҷатҳои муҳим - «Консепсияи тараққиёти комплекси агроноатии Ҷумҳурии Тоҷикистон то соли 2005» ва «Консепсияи тараққиёти маълумот оид ба кишоварзӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», ки барои пешрафти иқтисодиёти кишвар аҳамияти аввалиндараҷа доштанд, иштирок кардааст.

Ӯ дар конфронсҳои байналмилалӣ шаҳрҳои Тошканд, Москва, Торонто, Гаага, Анкара иштирок ва суханронӣ намудааст. Бо роҳбарӣ ва иштироки бевоситаи ӯ лоиҳаи инвестиционии бавуҷудоварии тухми картошкаи бечирм қоркард ва дар семинари байналмилалӣ шаҳри Торонто (Канада) манзури олимони гардонида шуд.

Абдурахим Мадаминов соли 2006 рисолаи докториро дар Донишгоҳи давлатии аграрии ба номи К.А. Тимирязеви Россия дар мавзӯи «Таъмини устувории рушди хоҷагии қишлоқи Тоҷикистон» Ҳимоя намуд. Қорҳои илмӣ - таҳқиқотии ӯ дар самти омӯзиши бозор, маҳсулоти алоҳидаи ҳӯроқворӣ ва устувории соҳаи кишоварзӣ Тоҷикистон равона шудаанд. Заҳмати шабонарӯзӣ боис гашт, ки ӯ 7 монография, 15 маҷмӯаи илмӣ ва зиёда аз 220 қорҳои илмӣ ва илмӣ- методӣ ба таъби расонад.

Абдурахим Мадаминов узви Шӯрои услубӣ ва илмӣ факултаи иқтисоди донишгоҳ, Шӯрои маҳсули диссертатсионии Институти иқтисодиёти хоҷагии қишлоқи Академияи илмҳои кишоварзӣ, Донишгоҳи миллии Тоҷикистон оид ба Ҳимояи рисолаҳои докторӣ ва номзадӣ мебошад.

Баишора БАДАЛОВА,
омӯзгори калони кафедраи
технологияи иттилоотӣ дар КАС,
Гулнора БАДАЛОВА,
омӯзгори забон ва адабиёти тоҷикӣ
коллекти информатика ва техникаи
компютери шаҳри Душанбе

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон 28 қони нафт ва газ сабти ном шудааст.

ТАҚРИЗ

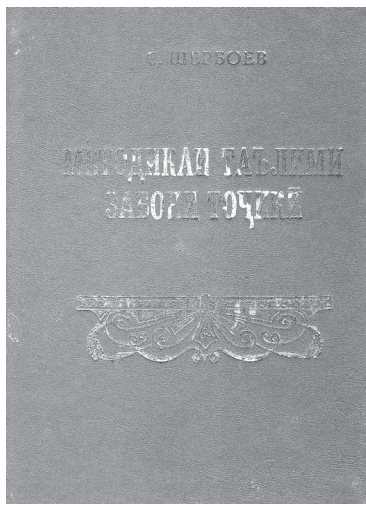
Дар ҳама кор машварат бояд

Бидуни дастуреви машварату маслиҳате ба коре даст задан аксаран фарҷоми нохушоянд дорад ва аз ин ҷост, ки аҳли хирад «дар ҳама кор машварат бояд» гуфтаанд ва ҳамзамон хушдор додаанд: «кори бе машварат наку н-ояд». Машварат бунёди пирӯзист, пайи иҷрои амале аз оқиле дастур гирифтани ба гуна дар ҷодаи матлаб машъали фурузони Данкоро ба даст овардан аст.

Китобхое, ки хусусияти рохнамоиву тавзеҳбахшӣ доранд, низ дар ҳамин радифанд. Масалан, бидуни мутолиаи чанд китоби ба шарҳи ашъори Ҳофизи лисонулғайб навишта, ба олами вусъатманди мазмуни эҷодиёти ин шоири тавоно ворид гаштан имкон надорад. Барои он ки фаҳми назми Бедили волосуҳан бикунӣ, бояст ба ҳадди ақал ду-се китоби шарҳнигоронро ҷарҷар бизанӣ. Дар шумори китобҳои дигар дастурхоеро, ки бо ҳадафи тавзеҳу тафсири усули таълими фанҳо таҳия мешаванд, метавон ҳамчун раҳнамо, ҳамчун пири хирад («Бе пир марав, ки дар бимонӣ») пазируфт. Ин гуна китобҳо монои калиди дари маърифатанд ва имкон фароҳам меоваранд, ки омӯзгорон дар таълими фанҳо нӯги риштаро ба даст оваранду ба комёбӣ бирасанд. Дар мактабҳои олии омӯзгорони фардо мувофиқан ба самти пазируфтаи худ фанҳои дахлдорро меомӯзанд, то минбаъд, ҷун шарафи омӯзгорӣ насибашон гашт, ба шогирдон дар мактабҳо вобаста ба он фанҳо сабақ биомӯзанд. Ба таъкиди устодони мактабҳои олии, донаиш омӯхтан чизии дигар аст

онро ба касе интиқол додан, омӯзонидан чизии дигар. Ҳамин «чизии дигар»-и дувум баста аст ба усули омӯзиши фанҳо ва ё ба истилоҳи маъмули имрӯз, методикаи таълими фанҳо. Зарур аст, ки ҳар фан дар мактабҳои олии омӯзгорӣ методикаи таълим дошта бошад. Маълум, ки фанҳои забони модарӣ дар меҳвари омӯзиши донишҷӯён қарор дорад ва фанҳои меҳварӣ дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ низ маҳз забони модарист. Ин фан «куфлуқушӣ ҳама дархост» ва дар омӯхтани ҳама фанҳои дигари таълимӣ ба хонандагон мадад мерасонад. Аз ин рӯ, хонандагон забони модариро бояд амиқу дақиқ биомӯзанд ва дар ин кор ба онҳо, албатта, омӯзгор дастгири раҳнамоӣ.

Дар омӯзонидани забони модарӣ омӯзгороне муваффақ мешаванд, ки пеш аз ҳама, аз методикаи таълими он хуб оғаҳӣ дарёфтаанд. Ҳамбаста ба ин, дар мактабҳои олии омӯзгорӣ методикаи таълими забони тоҷикӣ аз фанҳои асосӣ ва дастурӣ ба шумор меравад. Бо тақозои зарурат дар дарозии даҳсолаҳои зиёд оид ба методикаи таълими забони тоҷикӣ аз ҷониби устодону олимони бахши филологияи мактабҳои олии ҷумҳурӣ силсилаи мақолаҳои навишта шудаанд, вале боиси таъҷҷуб аст, ки дар як давраи тӯлонӣ ҳеҷ нафаре ба навиштани китоби дарсӣ барои ин фанҳои муҳим аз ҷониби накардааст. Ба ин қори пурахмиёти ва манфиатдор барои омӯзгорони забону адабиёти тоҷик ниҳоят олимони маъруфи соҳаи педагогикаи тоҷик, услубшиносии варзида, узви вобастаи Академияи таҳсилоти Тоҷикистон, доктори илмҳои педагогӣ, профессор Саидбой Шербоев бо ҷуръати комил даст зад ва комёб шуд. Соли 2009 китоби дарсии ин устоди номвар бо номи «Методикаи таълими забони тоҷикӣ» (барои донишҷӯёни факултаҳои филологияи мактабҳои олии

Тоҷикистон) ба нашр расид, ки воқеан ҳам, ҳодисаи муҳим гардид дар соҳаи таълиму тарбия ва дар арсаи методикаи таълими фанҳо. Ин китоб аз ҷониби аҳли таълиму тарбияи кишвар зуд ва гарм пазируфта шуд ва ба китоби рӯимизӣ табдил ёфт. Ҷунонки ишора шуд, китоб ҳамчун дастур барои донишҷӯёни факултаҳои филологӣ таълиф шудааст, вале онро омӯзгорони забон ва адабиёти тоҷик низ ҳамчун раҳнамои фаъолияти худ қабул карданд ва ба ин васила мушоҳираворо дарёфтанд, ки қайҳо боз интизораш буданд. Ҳамин буд, ки китоби «Методикаи таълими забони тоҷикӣ» дар давоми ҳамагӣ даҳ сол 7 маротиба бознашр шуд ва теъдоди нашрҳо аз даҳ ҳазор убур кард. Инак, рӯи дасти мо нусхае аз нашри охири китоб (соли 2020) қарор дорад, ки аз 31 ҷузъи ҷопӣ (496 сах.) иборат аст. Он аз муқаддима, ду бахш («Масъалаҳои умумии методикаи забони тоҷикӣ», «Таълими фаслҳои курси мактабии забони тоҷикӣ») ва понздаҳ боб таркиб ёфтааст. Дар сарсухани китоб, ки ба қалами олимони барҷаста, академик Муҳаммад Лутфуллозода мутааллиқ аст, суҳан оид ба муҳимтарин ҷанбаҳо, тавсифи муҳтавои асар ва таъ-

киди аҳамияти он ба миён омада. Таъкид мешавад, ки китоби «Методикаи таълими забони тоҷикӣ» ба зоти худ дар кишвар назир надорад ва ба омӯзиши босамару ҳадафмандонаи забони тоҷикӣ ҳам дар мактабҳои олии ва ҳам дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ нақши ҷашмигир мегузорад. Ин китоби раҳнамо дар заминаи таҷрибаи қариб бистсолаи муаллиф, ҳамбаста бо таълими донишҷӯён дар мактабҳои олии ва раҳбарӣ ба таҷрибаомӯзии онҳо дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ иншо шудааст ва аз ин рӯ, пайванди қавӣ бо амалия дорад. Ҳамчунин, муаллиф-олими фарохназар дар таълифи китоб аз таҷрибаи фаъолияти нигорандагии олимони соҳаи педагогикаи давлатҳои дигар ба вижа, олимони равишшинос (методист)-и рус истифода намудааст. Ин нукта ҳам таъкид карданист, ки профессор С.Шербоев хангоми тибқи зарурат бознашр намудани китоб онро бознигарӣ ва аз назари нав таҳрир кардаву тақмил бахшидааст ва ҳатто, бобҳои нав ворид сохтааст. Аз ин хусус, овардани иқтибосеро аз нашри нави китоб (аз «Муқаддима»-и муаллиф) бамаврид меҳисобем: «Нашри охири китоб пурра дар заминаи қоидаҳои нави имлои забони тоҷикӣ таҳрир карда шуда, дар он мувофиқи талаботи низоми кредитии таълим дар охири ҳар боб саволномаҳои тестӣ (дар маҷмӯъ, 260 саволнома) пешниҳод гардидааст, ки ин амал низ кумакест барои андаке сабук намудани заҳмати омӯзгорон». Илова бар ин гуфтаҳои иттилоъ бояд дод, ки муаллиф дар фароварди нашри ҷаиди китоб гузоришро бо номи «Маълумоти муҳтасар оид ба ҷараёни ташаккул ва таҳаввули методикаи таълими забони тоҷикӣ» замина бинмудааст, ки ба назари мо, боиси боз ҳам тақмил ёфтани

муҳтавои он гардидааст. Ин гузориш, ҷунонки муаллиф ҳам зикр кардааст, манзараи умумии марҳилаҳои таҳқиқи методикаи забони тоҷикиро пеши назар падид меоварад ва низ ба пажӯҳишгарони ин фан ва умуман, алоқамандони масоили методикаи таълим ба сифати сарчашма ва маъхаз хидмат мекунад. Профессор С.Шербоев аҳамияти моҳияти илми методикаи таълими забони тоҷикиро, пеш аз ҳама, дар он мебинад, ки «ба муаллим, омӯзгори ҷавон усулҳои дурусти ба хонандагон омӯхтани забони тоҷикиро ёд медиҳад, ўро бо назарияи дар амал санҷидашудаи таълими забони модарӣ шинос мекунад, аз роҳҳои ҳаёти кор бозмедорад, ба сӯи фаъолияти эҷодкорӣ хидоят менамояд». Таъкид мешавад, ки «ҳар қадар муаллим дар усулҳои таълими забони тоҷикӣ моҳир бошад, ба ин қори наҷиб шавқу ҳавас дошта бошад, ҳамон қадар хонандагон ҳам дар омӯхтани забони тоҷикӣ рағбат мекунанд».

«Методикаи таълими забони тоҷикӣ» китоби ҳеле фарогир муҳтавомад аст, масоили муҳтавои муҳим ва умдатариини таълими босамари забони тоҷикро фаро мегирад ва дар радифи дигар вазираву рисолати пурифтхораш дар татбиқи нишондодҳои асосии Қонуни ҚТ «Дар бораи забони давлатӣ» хидмати арзишманд мекунад, муҳаббатафзони донишҷӯёну хонандагон нисбат ба забони нобуширини тоҷикӣ мегардад. Ҳақ ба ҷониби устоди арҷманд, академик М.Лутфуллозода аст, ки дар ҳулосаи сарсухани ба китоби «Методикаи таълими забони тоҷикӣ» навиштааш овардааст: «Масъала, ки китоби мазкур ба ҳайси як асари мукаммалу фундаменталӣ (бунёдӣ) арзёбӣ гардида, сазовори ҷоидае ҳам доништа шавад».

А.МУРОДӢ,
«Омӯзгор»

АДИБИ БАҶАҶО

Агар ҳама накунам, ҳанӯз дар давраи донишҷӯӣ дар китобхонаи ба номи Фирдавсӣ бо китобе вохӯрдм, ки «Ҳикояҳои даҳ сол» ном дошту муаллифаш Мустафо Шарқӣ буд.

Ман яке аз ҳикояҳои китобро мутолиа карда, ба хусни баён, санъати тасвири нависанда, образҳои хотирмони он мафтун гардидам ва пеши худ тасмим гирифтам, ки ин китобу дигар асарҳои адаби то ба ҳол ба худ ношиносро дарёфт ва ҷиддан мутолиа мекунам. Китоби дар боло номбаршударо ёфта, бо тааммуқ мутолиа кардам ва рӯҳам болида гашт. Баъдтар китоберо бо номи «Таркиши охири», ки дар рӯи муқовааш номи Мустафо Шарқӣ ва Нарзӣ Одилов сабт гардида буд, аз мағозаи китоб харида, дар як нишаст мутолиа кардам. Инак, пас аз чандин сол китоби мукаммали адаби бомаҳорат, шодравон Мустафо Шарқӣ бо номи «Сабақи аввалин» ба нашр расид, ки тухфаи арзандаю мондагорест дар арафаи ҷашнии 100-солагии нависанда. Дар пешгуфтори китоб, ки «Адаби писандида ва инсонии шикастанафе» ном дошта, ба қалами мунаққид ва адабиётшиносии маъруф Абдуҳолик Набавӣ

Аз «Садбарги хитой» то «Кабӯтарони сулҳ»

тааллуқ дорад, зиндагинома ва марҳалаҳои эҷодии Мустафо Шарқӣ таҳлилу рақамзанӣ гардида, хусусиятҳои вижаи услубию образоварии нависанда равшану бармало гардидааст. Аз навиштаи А.Набавӣ маълум мегардад, ки насаби адиб Назаров буда, Шарқӣ таҳаллуси адабии ӯ ба шумор мерафтааст. М.Шарқӣ зодаи деҳаи Қаратоғи водии Ҳисор буда, пас аз хатми мактаби деҳа таҳсилро дар Омӯзишгоҳи саноатӣ идома медиҳад. Ҳамчунин, ба сифати корманди адаби дар рӯзномаи ноҳиявии Норақ ифои вазифа мекунад. Солир 1940 ба сафи Артиши шӯравӣ даъват мешавад ва танҳо соли 1946 ба диёри худ бармегардад. Ба таъкиди мунаққид А.Набавӣ, М.Шарқӣ асосан дар бораи баҷаҳо менавишт ва ҳамзамон, дар қиссаю очеркҳои ба тасвири воқеаҳои Ҷанги дуҷони ҷаҳон пардохта, симои қаҳрамононаи мардони да-леру гурди ватандӯсти тоҷикро меофарад.

Дар навиштаҳои адиб ба таври ҳамешагӣ ҳислатҳои неку ҳамидаи инсонӣ талқин гардида, воқеаҳои дар ҳикояҳои қиссаҳои тасвиркардаи шодравон М.Шарқӣ дорои пафоси баланди инсондӯстӣ ва ибратомӯз мебошанд. Дар ҳикояи «Садбарги хитой» аз оғоз ҷузъиёте тасвир шудааст, ки моҳияти муассири ахлоқию тарбиявиरो доро мебошад.

Қаҳрамони ҳикоя Тоҷӣ баъд аз анҷоми дарсҳо, ба тасдиқи нависанда:

«Ин кор ба вай маъқул буд, вале аз онҳое, ки ин гулхоро бо ҳамроҳии ӯ та-

моми тобистон парвариш намуда, акнун онҳоро аз хотир баровардаанд, норухат буд. «Хайр, ҳеҷ гап не, худам нигоҳубин мекунам», - мегуфт вай худ ба худ ва ба амали нек машғул мешавад.

Дар ҳикоя симои ҳамсинфи Тоҷӣ-Шомул ҳеле боварибахш ба қалам дода шудааст. Бо нишон додани лаҳзаҳои кӯтоҳ дар бораи муносибати нодурусти Шомул ба Тоҷӣ ва дар охир хатояшро

фаҳмида, узрҳои намудани Шомул на-висанда муваффақ шудааст, ки лавҳаи ҷолибу хотирмонеро аз ҳаёти наврашон ба таври бадеӣ таҷассум намоад. Дар китоби тозанаши «Садбарги хитой» 40 ҳикояи Мустафо Шарқӣ, мақолаву резаҳикояҳо ва қиссаи «Таркиши охири» (бо ҳаммуаллифии Нарзӣ Одилов) гирд оварда шудаанд. Ба таъкиди А.Набавӣ, «дар байни асарҳои барои кӯдакон эҷодкардаи М.Шарқӣ тасвири зиндагии ба худ хос ва олами пураҷобату ғароиботи ҳайвонот ва парандагон («Фохтаҳои Гулнара», «Пешонақашқа», «Ба хубӣ –хубӣ...», «Қасос») мақоми ҳосаеро ишғол наму-даанд». 5 октябри соли 1985 Мустафо Шарқӣ, дар 65-солагӣ дар шаҳри Душанбе аз олам ҷашм пушид ва ўро дар зодгоҳаш-Қаратоғ ба хок супориданд.

Дар китоби «Садбарги хитой» намунаҳои аз эҷодиёти духтари адиб-Галина Назарова (ҷаҳор ҳикоя) бо забони русӣ оварда шудааст. Ҳамчунин, ду мақолаи омӯзгор Р.Ҷӯраев дар бораи ҳаёти фаъолияти эҷодии Мустафо Шарқӣ ҷой дода шудаанд. Китоби мазкур 500 нусха буда, бо расмҳои оро дода шудааст.

Шодӣ РАҶАБЗОД,
«Омӯзгор»

Шоири тоҷик Карим Ҳайдар бо ҷоидаи муътабари адабии Россия - медали «Иван Бунин» сарфароз гардид.

КИТОБИЁТ

Самандари Искандар солҳои тӯлонӣ ҳамчун рӯзноманигор дар нашрияҳои пурнуфузи кишвар кор кардааст. Ҳангоми дар нашрияи «Минбари халқ» ба ҳайси муҳбири минтақавӣ фаъолият намудан Самандари Искандар дар бораи сохтмони азими энергетикӣ кишвар - Неругоҳи барқи обии Роғун мақолаю гузоришҳои зиёде ба чоп расондааст.

Инак, мавсуф кулли навиштаҳои худро перомуни сохтмони НБО-и Роғун гирдоварӣ намуда, дар шакли китобе тахти унвони «Роғун-арсаи номусу нанг» нашр кардааст, ки ба ифтихори 30-солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон тухфаи шоистаю арзандааст барои хонандагони тоҷик.

Китоби «Роғун-арсаи номусу нанг» фарогири 67 мақолаю очерк буда, дар ин навиштаҳо таҳлилу тадқиқи масоили мураккаби сохтмони НОБ-и Роғун аз дидгоҳи журналистӣ, тасвиру бозтоби қаҳрамониро ироаи бемисли монанди коргарони фидойӣ, бозгӯиҳои мушқилоте, ки ба таври маснӯӣ садди роҳи бунёди ин иншооти бузург мегардиданд, ҳамовозии гарму ҷӯшони мар-

асосии мақолаҳои китобро эҳсоси баланди ватандӯстӣ ва садоқат ба ормонҳои миллӣ ташкил медиҳад, ки масъалаи бо барқ таъмин намудани кишвар, соҳаҳои саноату иқтисодиёт ва баромадан аз бунбасти энергетикӣ-коммуникатсионӣ бахши асосию халқунандаро дар он дар бар мегирад. Дар мақолаҳои «Даъвати ватанхоӣ» ва «Сулолаи коргарон» муаллиф (ҳанӯз соли 2007) бо эътимод зикр намудааст: «Ин сафари нахустинаи ба маҳалли ояндаи шаҳри Роғун буди даъвати аз сидқи дили бобои Сафаралӣ як бур-

Ситоишномаи Роғун

дум аз иқдоми Президенти мамлакат, Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, ки бо шиори «Роғунро худамон месозем!» даъвати ватандӯстона ба амал оварда буданд ва гайра инъикоси ҳамачониба ёфтааст. Бояд зикр намуд, ки Самандари Искандар ба марҳалаҳои оғоз ёфтани вусъат ги-

ди фаъолияти минбаъдаи касбии ман дар инъикоси ин неругоҳи овозадори кишварамон мешавад: мо аз оғоз бошад ҳам, бо набзи сохтмони ояндаи ин иншооти асри 20 ва 21-и Тоҷикистон бояд хуб ошно шавем. Хулоса, манзараи ваҳмангезе дошт маҳаллаи ояндаи шаҳри Роғун, ки ба хотири НБО-и овозадори дар ҷаҳон бо садди 335-метра, ки аз баландтарин дарғот маҳсуб меёбад, ба нақша гирифта шуда буд. Вале маълум буд, ки ин бунёдкориро ояндаи неке дар пай доранд. Дар сохтмони НБО-и Роғун фарзандони бобои Сафаралӣ 82-сола-Умар, Ҳасану Ҳусейн, Раҷабалӣ ва Ҷумъа садоқатмандона меҳнат мекунад. Самандари Искандар зимни суҳбат бобои Сафаралӣ ва шарҳи ботафсили он, як-як дар бораи касбу пешаеро, ки фарзандони мӯйсафед интиҳоб кардаанд, нақл мекунад. Дар китоб, дар баробари лавҳаю мақола ва гузоришҳо, ҳамчунин, мусоҳибаҳои С.Искандар бо мутахассисон ва сарварони китъаҳои сохтмонӣ оварда шудаанд, ки душвориро мушқилоти марҳалаҳои сохтмониро бо тамоми паҳлӯҳои инъикос намудаанд.

Як хусусияти ҷолиби мақолаҳои китоби мавриди назар дар он аст, ки Самандари Искандар ҳамчун рӯзноманигори соҳибтаҷриба андешаҳои худро бо ҷасорату ҷуръати баланд иброз дошта, ягон масъалаи ҷигилу печиди ва ваъдабозиҳои баъзе аз раҳбарони ширкатҳои вақти ҳоричиро дар қиблаи бунёди НБО-и Роғун сарфи назар намекунад.

Китоби Самандари Искандар – «Роғун-арсаи номусу нанг» бо воқеаҳои лаҳзаҳои хотирмони тасвирнамудаи муаллиф, ки бевосита дар НБО-и Роғун сурат мегирад, тавонидааст саҳифаи навро дар таърихи бунёди иншооти аз ҷиҳати стратегӣ муҳим дар кишвар боз намояд.

Шодӣ РАҶАБЗОД,
«Омӯзгор»

P.S. Собиқ корманди нашрияи «Омӯзгор», рӯзноманигор ва публицисти шинохта, муаллифи китоби «Роғун-арсаи номусу нанг» Самандари Искандар ба синни 75 қадам гузошт. Мо, аҳли эҷоди нашрия, ўро ба ин муносибат шодбошу таҳният гуфта, барояш дар зиндагӣ хушбахтию саодат ва дар қорҳои эҷодияш комёбиҳои нав ба нав орзу мекунем.

ЭҶОДИ БАДЕЙ

Абдурашидро дар зимистон қуллаҳои барфпӯш, дар баҳорон ҷаҳ-ҷаҳи булбулу ку-куи мусича, дар тобистон вазидани насими рӯҳбахши кӯҳӣ, дар тирамоҳ ҳосили деҳқону ҳазонрезӣ ва дар кишвар тинҷию оромии мардумон ба илҳом меоварад.

**Хуш омадӣ, баҳори ман,
Баҳори гулфишони ман.
Баҳори умри пурнишот,
Баҳори беҳазони ман,-**
гуфтаниш низ аз сурӯру шодмонӣ мужда меоварад.

**Нури Ваҳдат, нури имонро бубин,
Файзи сулҳи Тоҷикистонро бубин.
Дар фазои бегубори кишварам
Офтоби бахти хандонро бубин.**

Мавзӯҳои шеъри Абдурашид гуногунанд. Вай андешаҳои ғоҳе ба ғазалу рубоию дубайтӣ, ғоҳи дигар бо шеъри сафеду тарҷебанду таркиббанд ва мухаммас баён медорад.

Меқӯшад тасвираш рангин бошад, радифу кофияҳо тоза бошанд, санъати суҳанаш комро ширин намояд. Бо ин ниёт ӯ пайваста меомӯзад, машқ мекунад, то шеъри хотирмону хонданӣ гӯяд.

Муҳаббат ваҳдати халқи ҷаҳон аст,

Шеъри умед

...Абдурашиди Абдунабӣ омӯзгор аст. Ӯ ба шогирдон аз дурдонаҳои назму насри адабиёти пурғановатамон чида-чида намуна меораду дили кучаки онҳоро гармтар ба шеърӯ шоирӣ менамояд. Дар ҳамин мавриди муносибу мувофиқ дониши андӯхташро ба қўлбори шогирдон мерезад ва бо ин васила шеър то шеър андешааш бештар боровар, суҳанаш пухтатар мегардад. Бо шеваи меҳрубонию эҳсоси худшиносӣ таъя ба ҳаводиси ҳаёт мекунад. Ӯ ситоишкунандаи фарҳангу забон аст:

**Ҳар он кас, ки забон дорад, намирад,
Суҳанҳои равои дорад, намирад.
Ба рӯи сафҳаи заррини таърих
Варо он ҷовидон дорад, намирад.**

Ёфтани гапи наву тоза, таркибҳои дилнишину таъсиргуздор, ҳаёли омехта ба зарбулмасалу мақол, таъбирҳои намакин сурудаҳои Абдурашидро то андозае аз тақрору андешаҳои обшуста дур доштаанд. Ӯ бо ифтихору таманно меғӯяд:

**Тоҷикистон, ҷони ман, ҷонони ман бош,
Сачдағоҳу қиблаи имони ман бош...
Номи покати доимо андар забонам,
Ҷовидон дар дафтари девони ман бош.**

Номзади илмҳои филологӣ Нуралӣ Нурзод дар пешгуфтори китоби Абдурашид «Ҷаманастони ишқ» чунин овардааст:

«Марзу буми муҳаббати ӯ нисбат ба Ватан дар вусъати андешаҳои худӣ ӯ дар ҳадди фарохноост, ки мисли фаввораҳои бузурги чашасорон аз қаъри дил берун омадаву даштҳои нопадидоканорро тай менамояд».

Нишони дӯстиш ҷовидон аст.

Абдурашид акнун меҳода каламашро аз дигар баҳрҳо ҳам санҷад, ба мисли баҳри мутақорибӣ мусаммани максур, баҳри рамали мусаммани солим, баҳри рамали мусаддаси солим, баҳри раҷазӣ мусаддаси солим ва амсоли инҳо, ки ҳар яке талаботи маҳсули худро доранд. Ба ин эҷодкори хушсалиқа барои он, ки ба соҳили мурод бирасад, барор меҳодем. А.Абдунабӣ дар баҳри ҳазачи мусаддаси солим меғӯяд:

**Агар ёрӣ, ба ҳоли дил назар бинмо,
Ба сӯи қулбаам аз дил гузар бинмо,
Ба рӯи шодмонӣ, эй азизам, ту
Тамоми дӯстонамро хабар бинмо.**

Вожаю таркибҳое, ба мисли қабон ваҳдат, талоши зиёд, авҷи фалак, дастӣ касиф, сачдаи шукрона, гӯшаи нози ҳаёл, ҷароғи завқ, қошонаи сидқу сафо... дар шеър бори маънӣ қашида, ба қушоиши симои образҳо мусоидат кардаанд.

Абдурашид аз санъати бадеӣ мавридшиносона истифода менамояд ва масалан, қорбасти ҳар ташбеҳ дар эҷодиёташ мисраъҳоро қомилтар кардааст:

Ҳамчу Монӣ дар пайи тасвири сарви

қоматат

Нақши рӯятро ҳаёлам рӯ ба рӯят

мекашад.

Умедворем, ки шеърҳои Абдурашид минбаъд боз ҳам хонданбобу равонтару пуробуранг шуда, ҳаводоронашро лаззати тоза маънавий эҳдо мекунад.

Маъруфи ҲИСОМ

ОМӢЗГОРОНИ МО

Забони Пушкину Толстойро меомӯзанд

Омӯзгори забони русӣ Музаффар Файзуллоев зиёда аз нисфи умри бо-баракаташро сарфи баланд бардоштани сатҳи сифати таълиму тарбияи шогирдон кардааст. Агар ба фаъолияти пурбаракати омӯзгор назар андозем, мебинем, ки номбурда шогирдонашро дар рӯҳияи ҳудӯғӣ, эҳтиром ба арзишҳои миллӣ, ватанпарвариро меҳнатустӣ, донишандӯзӣ, баланд бардоштани малакаю ҷаҳонбинии хонандагон тарбия ва ба камол расондааст. Музаффар Файзуллоев пас аз хатми факултаи забон ва адабиёти руси Донишгоҳи давлатии Бохтар бо роҳхат ба ноҳияи Файзобод ба кор фиристода шуд. Азбаски дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии ноҳия омӯзгори забон ва ада-

биёти рус намерасиданд, М.Файзуллоев дар муассисаи таҳсилоти миёнаи адабиёти рус ташкил карда шуда, асарҳои шоирону нависандагони рус ва расмҳои онҳо насб ва ҷой дода шудааст. Аз таълимгоҳи мазкур ду нафар дар олимпиадаҳои ноҳиявӣ ҷумҳуриявӣ иштирок карда, сазовори ҷойҳои намоён гардиданд. Мавсуф соли 1996 дар муассисаи таҳсилоти миёнаи рақами 1 ва соли 2008 дар гимназияи хусусии ноҳияи Файзобод ба фаъолияти худ идома бахшида, сазовори иззату эҳтироми коллективи омӯзгорон ва падару модарон гардидааст. Хизматҳои М.Файзуллоев бо нишони «Аълочии маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва ифтихорномаи ҳукумати ноҳияи Файзобод кадр карда шудааст.

Ҳокими САҒАР,
ноҳияи Файзобод

Дар шаҳри Левакант даври шаҳрии озмун миёни олимону омӯзгори фанҳои табиатиносии, дақиқ ва риёзӣ ҷамъбаст шуд.

► ЗИКРИ ХАЙР

Омӯзгори хушрӯзгор

Вакте ки аввалин ма-
ротиба, соли 1983
падарам маро ба сахни мак-
таби №1 овард, муаллима
Рачаббӣ Амриалиева бо
оғӯши кушода ва чехраи бо-
лида маро пешвоз гирифта,
китобу дафтар ба дастам
дод. Ҳар гоҳ ки ба синф-
хона медаромадам, симои
гарми устод ва меҳри мо-
даронаи ӯ маро ба сӯи худ
мекашид. Азбаски модарам
низ омӯзгор буд, боре ба ӯ
гуфтам: - Ман мисли мода-
ру устодам муаллима ме-
шавам. Тарзи либоспӯшӣ,
муомилаи нек ва суҳанони
самимии устодам Рачаббӣ
Амриалиева ва модарам-
ро дида, дар дилам хаваси
омӯзгор шудан пайдо гар-
дида буд.

Азбаски аздам катъӣ
буд, ниҳоят, муаллима шу-
дам.

Соли 1988, баъди хат-
ми Донишқадаи давлатии
забонҳои Тоҷикистон ба
номи Сотим Улуғзода бори
аввал ба мактаби №1-и
ноҳияи Темурмалик ба кор
омадам. Устодам Рачаббӣ
Амриалиева бо хурсандии
зиёд маро пешвоз гирифта,
аз сидки дил шодӣ мекард.
Дар паҳлуи устодонам фа-
ёлият намудан бароям ша-
раф буд.

Муаллима факултаи за-
бон ва адабиёти Донишгоҳи
омӯзгории ба номи
Абӯабдуллоҳи Рӯдакии
шаҳри Кӯлобро хатм наму-
да, ба ноҳияи мо, ба хона-
дони Зоировҳо келин шуда
омад. Аввалин шогирдонаш-
он ману шавҳарам будем.

Муаллима аз мо
маслиҳатҳои хешро дарег
намедошт ва барои он-
лаи мо ба мисли омӯзгори
оилавӣ ҳисоб меёфт. 10 на-
фар аз оилаи мо дар назди
ӯ таълиму тарбия гирифт-
танд.

Баъди гузашти солҳо на-
хустин фарзандамро ба син-
фи якум овардам. Боз ҳам
муаллима бо чехраи кушод
қабуламон намуд.

Фаёлияти пурсамари
омӯзгорро ба назар гирифт-
та, ӯро ба гимназияи хона-
дагони болаёқати ноҳия, ба
номи Ҳокимшо Ҳафизов,
ки соли 2006 таъсис гарди-
дааст, ба кор даъват наму-
данд. Сарвари гимназияро
низ ба ӯ пешниҳод наму-
данд, аммо рад кард.

Маро ба ҳайси чонишини

директор оид ба таълим ба
кор пазируфт.

Рачаббӣ Амриалиева
дар ноҳия обрӯю эътибо-
ри хоса дошта, дар ҳама
маҳфилу чорабиниҳо гули
сари сабади анҷуман буда,
шогирдони устодамон дар
ҳамаи озмунҳои ноҳиявӣ,
вилоятию ҷумҳуриявӣ
ҷойҳои намоёнро ишғол
менамаданд. Ҳоло онҳо дар
соҳаҳои гуногуни ҷомеа фа-
ёлият намуда истодаанд.
Маҳз меҳнати софидилонро
заҳматҳои бепоёни устодро
ба назар гирифта, ба ӯ ни-
шони “Аълочии маорифи
Ҷумҳурии Тоҷикистон”-ро
лоик донистанд.

Бояд қайд намоям, ки му-
аллима натавонист, ки дар
хона низ зани мушфиқ
ва модари меҳрубон буда,
маҳз тарбияи дурусти он
кас буд, ки фарзандон ҳама
дорои маълумоти олӣ гар-
диданд.

Гулнозу Гулнара ва
Гулбаҳор пайрави касби
модар гардида, ҳар кадоме
дар муассисаҳои гуногун ба
таълиму тарбияи насли на-
врас машғуланд. Наргису
Шаҳодат касби пуршарафи
духтуриро пешаи худ наму-
данд.

Писарони муаллима
Салоҳиддин ва Ҳусниддин
дар соҳаи иқтисодиёти
шаҳри Душанбе фаёлият
доранд.

Солҳои охир устод дар
нафақа буда, аз бемории ди-
абети қанд азият мекашид.
Ҳар гоҳ ки ба зодгоҳам
- ноҳияи Темурмалик ба
дидани волидайнӣ азизу
мерубонам ва хешовандон
мерафтам, бо дастовезе
хатман устодамро хабар
мегирифтам. Устод бо дили
кушод, табассуми ба худ
хос ва суҳанони модаронаи
худ аз қору борам пурсон
мешуданд.

Хабари вафоти муалли-
маро шунида, чанд муддат
ба худ наомадам, зарбаи
сангин буд ин хабар баро-
ям...

Рӯзу солҳо пайи ҳам
мегузаранд, аммо меҳру
муҳаббати устоди зиндаёд
ҳеҷ гоҳ аз ёди шогирдон ва
ҳамкорону наздикони ӯ зу-
дуда намегардад.

Майрам УРАЗОВА,
омӯзгори синфҳои
ибтидоии мактаби №1-и
ноҳияи Темурмалик

Агар умр вафо мекард, соли
Аоянда омӯзгори варзида-
ву собикадор Шералӣ Сафаров
70-солагиашро дар зодгоҳаш –
деҳаи Ғалвоч таҷлил менамуд.
Ният дошт, ки ба ин муносибат бо
иштироки бехтарин омӯзгорони
ноҳияи Данғара як конфронси

дӯстону ҳампешагонаш, бехтарин
шогирдонаш нигоштае рӯи қоғаз
биоварад. Боз чандин нияти неки
дигар дошт. Дарего, ки дили пу-
рармон ба хок бурду рӯзи дуҷоми
моҳи феврари соли равон бар
асари бемории бардавом тарки
олам гуфт. Иродаи қавӣ дошт

ассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ
кор кард. Панҷ сол директори
мактаби рақами 27-и ноҳияи
Данғара буд. Аз соли 1979 то охи-
ри ҳаёт дар мактаби рақами 23-и
ноҳия ҳамчун омӯзгори синфҳои
ибтидоӣ фаёлият дошт. Пи-
санидаву маҳбуби ҳамагон,
соҳибхотиром буд. Дар ноҳияву
вилоят чун омӯзгори тозақору
собикадор ва инсони шариф ме-
шинохтандаш ва масъулини соҳа
ҷавономӯзгоронро даъват мекар-
данд, ки аз таҷрибаи судманди ӯ
баҳрабардорӣ намоянд. Волидон
аз он изҳори қаноатмандӣ ме-
карданд, ки фарзандашонро маҳз
устод Шералӣ Сафаров сабақ
меомӯзад. Устод дорандаи нишо-
ни «Аълочии маорифи Ҷумҳурии
Тоҷикистон» ва чанд мукофоти
дигар буд. Номи некаш поянда
аст.

**Ҳама мардони неку зиндаёнд,
Ки бо неқӣ дари дилҳо кушоданд.**

А.ИЛЁСПУР,
ноҳияи Данғара

Номи неку монда аз ӯ

маърифатию адабӣ
созмон бубахшад
перомунӣ умдате-
рин масоили таъли-
му тарбия дар зинаи
аввали таҳсилот
гуфтугӯ ба миён ова-
рад. Ният дошт, ки
собикаи қориашро
дар оғӯши мактаб
ба ним аср бира-
сонад. Ният дошт,
ки оид ба бехтарин
лаҳзаҳои зиндагиаш,
бехтарин Устод пас аз хатми мактаби
бехтарин омӯзгорӣ чилу ҳафт сол дар му-

устод Шералӣ Сафаров
ва ҳеҷ бемориро ҷиддан
қабул намекард ва баъ-
зан ба шиддати дард
ҳам бошад, тан ба мак-
таб мекашид ва мегуфт,
ки бехтарин даво баро-
ям дидори ҳамкорон,
мулоқоту машғулият бо
шогирдон аст. Бо тамоми
хастӣ ба мактаб, ба қори
таълиму тарбия дода
шуда буд.

Устод пас аз хатми мактаби
омӯзгорӣ чилу ҳафт сол дар му-

Ёди падар

**Бидуни чун ту мардони муҳаққиқ
Чаҳон фони шавад, фони, падарчон!**

Алҳақ, ҳар гоҳ ки ин суҳанони
Лохутии бузургвор ба ёдам мерасанд,
симои нурони падари бузургворам
пеши назарам ҷилвагар мешавад.
Падарам Ҷӯрабой Мухиддинов 31-уми
августии соли 2020 дар сини 88 вафот
карданд.

Падар 26-уми январи соли 1932 дар
оилаи ду даъват депутати Совети Олии
СССР, раиси хоҷагӣ Мухиддин Ҷӯраев
ба дунё омада, дар зерин тарбияи ин
шахсияти бузург ба воя расида, пешаи
омӯзгориро интихоб менамоянд ва
60 сол дар ин ҷодаи пурмасъулият
заҳматталаб қору фаёлият намудаанд.

Падарам дар мактаби №20-и деҳаи
Мадм омӯзгор буданд ва тавассути
ранҷу заҳмати пайваставу ҳислатҳои
начиби хеш тавонистанд, шогирдони
зиёдеро ба воя расонанд, ки ҳоло
камари Ҳиммат баҳри рушди кишвари
азизамон-Тоҷикистон саҳт бастаанд.
Қиблагӯҳам инсоне буданд, хеле
начибу покизакор ва хушгуфтор.
Шогирдону ҳамкоронашонро самимона
дӯст медоштанд ва бо онҳо муносибати
ҳамида доштанд.

Падарам дар деҳаамон аввалин шахсе
ҳастанд, ки духтаронашон Зулайҳо,
Наима ва Матлубаро хонанда, соҳиби
пешаи омӯзгорӣ намудаанд.

Бале, чунин буданд падари бузургвори
ман. Афсӯс, ки он кас имрӯз дигар дар
қайди ҳаёт нестанд моро роҳбалади
намекунанд. Хонаи охирашон обод ва
ҷояшон ҷаннат бошанд!

Зулайҳо МУҲИДДИНОВА,
омӯзгори мактаби №20-и
деҳаи Мадми ноҳияи Айни

Ман, Гулмахмад Собиров,
солҳои тӯлонӣ ронанда шуда,
ба нафъи миллату Ватан хизмат
кардаам. Алҳол нафақахӯр буда,
давлати пирӣ меронам. Солҳои
чангӣ шаҳрвандӣ баҳри ҳимояи
Ҳукумати конституционӣ ва
фардои дурахшони ҷумҳурий му-
бориза бурдам. Шукр мекунам,
ки соҳиби фарзандони баркамо-

сатху сифати донишандӯзии
набераам сахми босазо меғузо-
ранд. Хусусан, робитаи роҳбари
синфи набераам С.Зоирова бо
волидони хонандагон хуб ба роҳ
монда шудааст муаллима пай-
васта аз натиҷаи саводу дониш
ва вазъи одоби ахлоқи фарзан-
донашон онҳоро огоҳ месозад.
Ман, хусусан, аз маслиҳатҳои

Аз омӯзгорони варзида миннатдорам

лу наберагони бисёре мебошам.
Набераам Собирҷон дар синфи
3-и муассисаи таҳсилоти миёнаи
умумии №69-и ноҳияи Исмои-
ли Сомонии шаҳри Душанбе
таҳсил мекунад. Ман аз хониши
хубу аъло, рафтору интизоми
намунавӣ ва меҳру муҳаббати
набераам нисбат ба китобу
китобхонӣ ниҳоят хушҳоли хур-
санд ҳастам. Вакт ёфта, зуд-зуд
ба таълимгоҳи мазкур меравам
ва аз вазъи донишандӯзию одо-
бу ахлоқи Собирҷон хабардор
мешавам. Роҳбари синфи набе-
раам, муаллима Саида Зоирова,
омӯзгорони забони русӣ Ҳусния
Ҳусейнова ва забони англисӣ
Илҳом Ғоибов дар пешравии

беғаразонаи муаллима С. Зои-
рова, ки баҳри беҳбудӣ таҳсилу
сабақомӯзии Собирҷон ба тав-
ри мунтазам изҳор медорад,
хеле миннатдорам. Барои фа-
ёлияти самарабахш ва муно-
сибати дилсӯзонашон нисбат
ба шогирдон, аз ҷумла, набе-
раам Собирҷон ба омӯзгорон
С.Зоирова, Ҳ.Ҳусейнова ва
И.Ғоибов миннатдорӣ сами-
мии худро баён карда, ба эшон
саодатмандӣ ва қомеъҳои орзу-
мандам.

Гулмахмад СОБИРОВ,
соқини деҳаи Бакавул,
Ҷамоати деҳоти Айни
ноҳияи Варзоб

11 миллиард сомонӣ барои сохтмони иншооти ҷашнӣ

Дар Тоҷикистон бо ташаббуси Пешвои миллат, муҳтарам
Эмомалӣ Раҳмон авҷи воқеии бунёдкорӣ бо маром идома дошта,
шахру деҳоти мамлакат ба ҷабҳаи бузурги созандагӣ табдил ёфтаанд.
Тоҷикистон барои таҷлили 30-солагии Истиклоли давлатӣ омодагӣ
мегирад. То моҳи сентябри соли равон дар ҷумҳурий бунёди зиёда
аз 22 ҳазор биноҳои истиқоматӣ, мактабҳо, иншооти иҷтимоӣ
истеҳсолӣ ва роҳҳо ба нақша гирифта шудааст. Дар ин бора 5 феврал
зимини нишастӣ матбуотӣ Раиси Кумитаи сохтмон ва меъморӣ назди
Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон Маҳмадсаид Зувайдзода иттилоъ
дод. Ба гуфтаи ӯ, соли 2020 дар саросари кишвар 157 муассисаи нави
таҳсилоти миёнаи умумӣ ва биноҳои иловагӣ барои 63 000 хонанда
ба истифода дода шуданд. Соли 2020 бо ҳарчи беш аз 1 миллиарду 63
миллион сомонӣ 147 иншооти варзишӣ бунёд гардид.

ногуни саноеи бадеӣ, аз ҷумла, исти-
раву ташбеҳ дар ғояти ҳунар истифода
карда, ба ашъори худ обуранги баланд
бахшидааст. Низомии Ғанҷавӣ дар ба-
ёни андешаҳои панду ахлоқӣ низ нуруи
бузург дошта, ба хусус, дар «Маҳзан-ул-
асрор» таълимоти ахлоқии худро ҳамчун
ҳақими донишманд муфассалан ифода
намудааст. Ба тасдиқи як нафар ҳаводору
муҳлиси Низомӣ дар ҳамаи замон, ӯ та-
моми ашъори панду ахлоқии Низомиро
дар маҷмӯае бар 35 фасл мураттаб карда
будааст, ки дар китобхонаи давлатии Да-
кани Ҳиндустон маҳфуз будааст.

Анорой АХМЕДОВА,
омӯзгор

Маҳорати суҳанвар

меёфтанд. Аммо, ба иқрори баҳши аъза-
ми адабиётшиносон, Низомӣ дар эҷоди
ғазал, қасида ва қитъа низ дасти тавоно
доштааст. Ӯ ғазалро равону содаву шево
мегуфта, ки мисолаш ин аст:

Маро гӯй, ки чунӣ, чунам, эй дӯст,
Чигар пурдарду дил пурхунам, эй дӯст.
Шунидам ошиқонро менавозӣ,
Магар ман з-он миён берунам, эй дӯст?

Ба эътирофи тазкиранависон, Низомӣ
аз нахустин шоиронест, ки масоилу панду
ҳикмату фалсафаро ба риштаи назм кашӣ-

да, қасоидро аз мадҳ ва мадҳҳои софу пок
намудааст. Низомӣ нуруи бузурги таҳай-
юлро доро буда, дар «Искандарнома»-и
худ тулӯю гуруби офтобро дар чандин
маврид ба таври баёни воқеа дар риштаи
назм кашидааст, вале дар ҳар маврид оро-
иши тозае ба он додааст:

Чу ёқути хуриедро дузд бурд,
Ба ёқут ҷустан ҷаҳон пай фишурд.
Ба дуздӣ гирифтанд маҳтобро,
Ки ин бурд он гавҳари нобро.

Шоирӣ нобиға дар шеър аз анвои гу-

► КАЛОМИ ВОЛО

Низомии Ғанҷавӣ яке аз шоирони
барҷаистаи адабиёти форсу тоҷик
буда, ба шаҳодати адабиётшиносии маъ-
руф Шиблии Нуъмонӣ, аслан аз шаҳри
Қуми Эрон мебошад, ҳарчанд маҳалли
таваллудаш шаҳри Ғанҷа ҳисоб меёбад.

Мусаллам аст, ки дар таърихи адабиё-
ти форсу тоҷик Низомӣ ба ҳайси дoston-
саро шинохта шуда, «Ҳамса»-и ӯ боис ба
он гардида буд, ки шоирони асрҳои баъдӣ
дар пайравӣ ба дostonҳои шоири бузург
«Ҳамса»-ҳои худро таълиф кунанд, ки
Мавлоно Абдурахмони Ҷомӣ ва Амир
Хусрави Деҳлавӣ аз қабиле онҳо маҳсуб

Дар ДДОТ ба номи С. Айни кафедраи биохимия ва генетика таъсис ёфт.

ТАВАҶҶУХ

ДИҚҚАТ: ОЗМУН

Ҳафтаномаи «Омӯзгор» ба ифтихори «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёӣ дар соҳаи илму маориф» барои бехтарин мақолаи илмӣ методӣ ва таҳлилий озмун эълон мекунад.

Дар мақолаҳо бояд умдатарин масоилу мушкилотҳои марбут ба таълиму баррасии фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёӣ дар меҳвар қарор дошта бошанд. Ба мақолаҳое, ки ҳамбаста ба мулоҳизоту андешаҳои судманд ва таҳлилу пешниҳодоти ҷолибанд, афзалият дода мешавад. Ҳамчунин, мақолаҳо бояд инъикосгару собиткунандаи моҳияти омӯзиши фанҳои мазкур бошанд ва нақши онҳоро дар пешрафти ҷомеаи муосир, таъмини фардои дурахшони кишвар ба таври шоиста инъикос намоёнд.

Озмун аз рӯзи эълон шуданаш то 10 март соли 2021 идома меёбад.

Мукофотҳо барои ғолибон:

Ҷои 1-1600 сомонӣ

Ҷои 2-1200 сомонӣ

Ҷои 3-800 сомонӣ

Таъкид:

Ҳаҷми мақолаҳо набояд аз 3-4 саҳифаи чопи компютерӣ (ҳарфи Times New Roman Tj, 14 - 2 интервал) зиёд бошанд, дар акси ҳол ба озмун роҳ намеёбанд.

Маркази барномаҳои байналмилалӣ иттилоъ медиҳад, ки Вазорати федеролии маориф, илм ва тадқиқоти Австрия озмунҳои стипендияхоро ба номи «Френтс Верфел», «Рихард Плашка» ва «Эрнст Мах» барои хатмкунандагон, донишҷӯён ва олимони эълон намудааст.

Стипендияҳои мазкур барои соли таҳсили 2021-2022 ба яке аз муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Австрия ҷиҳати иҷрои корҳои илмӣ-тадқиқотӣ ва густариши робитаҳои пешбинӣ шудааст.

Маълумоти муфассал дар сомонаи www.grants.at

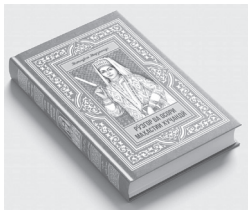
ПАЖҶҶИШ

Нигоҳе ба осори Маҳастӣ

“Рӯзгор ва осори Маҳастии Хучандӣ” – пажӯҳиш ва нақди расо дар заминаи эҷодӣ ин шоираи бузурги тоҷикон ва олами форсидабон аст, ки таълифи онро адабиётшиноси маъруф, доктори илмҳои филологӣ, профессори Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров Матлубаи Мирзоюнус анҷом додааст. Китоб дар нашриёти «Хуросон»-и Хучанд бо теъдоди 1000 нусха бо сифати баланд ва ҷавобгӯ ба меъёрҳои байналмилалӣ нашри китоб ба зевари таъби орошта гардида, ҳосили захираи ҷустуҷӯ ва пажӯҳиш дар заминаи ин мавзӯ буда, бо баҳрамандӣ аз осори арзишманди ин шоираи тавоно ва ба қор гирифтани манбаҳои муҳтавои оид ба Маҳастӣ таълиф гардида, арзиши баланди илмӣ дорад.

“Рӯзгор ва осори Маҳастии Хучандӣ” дар муаррифии ҳарчи бештари ҷойҳои ин бонуи адабу ҳунари иқдоми ҷиддӣ ва муассир буда, баҳрамандӣ аз он ба пажӯҳишгарон ва алоқамандони мероси адабӣ аз аҳамияти зиёд бархурдор аст.

Алишер РАҲМОНӢ,
журналист

ЭЪЛОН

Агентии назорат дар соҳаи маориф ва илми назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

барои ишғоли мансабҳои маъмурии хизмати давлатии холии зерин озмун эълон менамояд:

Раёсат ва шӯъбаҳои Агентии назорат дар соҳаи маориф ва илми назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳои Сӯғд Хатлон, шаҳри Душанбе ва минтақаҳои дахлдори ҷумҳурии

1. Раёсати агентӣ дар Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон (шаҳри Хоруғ)

Сармутахассиси раёсат - 1 ҷой;

Мутахассиси пешбари раёсат - 1 ҷой.

2. Раёсати агентӣ дар вилояти Сӯғд (шаҳри Хучанд)

Муовини сардори раёсат - 1 ҷой;

Мутахассиси пешбари раёсат - 1 ҷой.

3. Раёсати агентӣ дар вилояти Хатлон (шаҳри Бохтар)

Сармутахассиси раёсат - 1 ҷой;

Мутахассиси пешбари раёсат - 4 ҷой.

4. Раёсати агентӣ дар шаҳри Душанбе

Сармутахассиси раёсат - 1 ҷой.

5. Шӯъбаи агентӣ дар минтақаи Кӯлоб (шаҳри Кӯлоб);

Сармутахассиси шӯъба - 1 ҷой.

6. Шӯъбаи агентӣ дар минтақаи Рашт (ноҳияи Рашт)

Мутахассиси пешбари шӯъба - 1 ҷой;

Мутахассиси шӯъба - 1 ҷой.

7. Шӯъбаи агентӣ дар минтақаи Зарафшон (ноҳияи Айни)

Мутахассиси пешбари шӯъба - 1 ҷой.

Талаботи таҳассусӣ барои довталабони мансаби муовини сардори раёсат

- таҳсилоти олии касбӣ, ихтисоси ба мансаби ишғолшаванда мувофиқ, ки иҷрои самараноки вазифаҳои мансаби мазкури маъмурии хизмати давлатиро таъмин карда метавонад;

- 2 сол собиқаи хизмати давлатӣ дар мансабҳои категорияи сеюм ё 5 сол собиқаи умумии хизмати давлатӣ ё 6 сол собиқаи умумии меҳнатӣ;

- дониш ва малакаи роҳбарӣ, идоракунӣ, банақшагирии раванди кор ва кор бо тобеон;

- малакаи хуби муошират бо аҳли ҷомеа, аз ҷумла, маҳорати ба роҳ мондани ҳамкорӣ хангоми татбиқи манфиатҳои давлатӣ.

Маоши мансабӣ 1873 сомонӣ, иловапулӣ барои собиқаи хизмати давлатӣ аз рӯи ҷадвали ягонаи тарифӣ.

Талаботи таҳассусӣ барои довталабони мансаби сармутахассис

- таҳсилоти олии касбӣ, ихтисоси ба мансаби ишғолшаванда мувофиқ, ки иҷрои самараноки вазифаҳои мансаби мазкури маъмурии хизмати давлатиро таъмин карда метавонад;

- 2 сол собиқаи хизмати давлатӣ ё 3 сол собиқаи умумии меҳнатӣ;

- малакаи хуби муошират бо аҳли ҷомеа, аз ҷумла, маҳорати ба роҳ мондани ҳамкорӣ хангоми татбиқи манфиатҳои давлатӣ.

Маоши мансабӣ 1140 сомонӣ, иловапулӣ барои собиқаи хизмати давлатӣ аз рӯи ҷадвали ягонаи тарифӣ.

Талаботи таҳассусӣ барои довталабони мансаби мутахассиси пешбар

- таҳсилоти олии касбӣ, ихтисоси ба мансаби ишғолшаванда мувофиқ, ки иҷрои самараноки вазифаҳои мансаби мазкури маъмурии хизмати давлатиро таъмин карда метавонад;

- 1 сол собиқаи умумии меҳнатӣ;

- малакаи хуби муошират бо аҳли ҷомеа, аз ҷумла, маҳорати ба роҳ мондани ҳамкорӣ хангоми татбиқи манфиатҳои давлатӣ.

Эътибор надорад

Дипломи гумшудаи ДТО №0200431, ки онро соли 2017 Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни ба Ахмедова Фируза Акрамова додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи Т-АТУ №0412265, ки онро соли 2017 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №54-и шаҳри Душанбе ба Раҷабов Муртазо Раҷабалиевич додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи БП №552986, ки онро соли 1978 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №48-и ноҳияи Рӯдакӣ ба Равшанова Гулда-

стамо Дустовна додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи Т-ШТА №809643, ки онро соли 1981 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №75-и ноҳияи Фирдавсии шаҳри Душанбе ба Абилов Тохир Мамадқобилович додааст, эътибор надорад.

Дафтарчаи меҳнатии гумшуда БА-1 №003928, ки онро соли 2009 Корхонаи воҳиди экспедитсияи ҷустуҷӯи аксардорӣ геологияи назди Саридораи геологияи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Ошурмамадов Алишер Киргизович додааст, эътибор надорад.

Маоши мансабӣ 930 сомонӣ, иловапулӣ барои собиқаи хизмати давлатӣ аз рӯи ҷадвали ягонаи тарифӣ.

Талаботи таҳассусӣ барои довталабони мансаби мутахассис - таҳсилоти олии миёнаи касбӣ, ихтисоси ба мансаби ишғолшаванда мувофиқ, ки иҷрои самараноки вазифаҳои мансаби мазкури маъмурии хизмати давлатиро таъмин карда метавонад;

- малакаи хуби муошират бо аҳли ҷомеа, аз ҷумла, маҳорати ба роҳ мондани ҳамкорӣ хангоми татбиқи манфиатҳои давлатӣ.

Маоши мансабӣ 768 сомонӣ, иловапулӣ барои собиқаи хизмати давлатӣ аз рӯи ҷадвали ягонаи тарифӣ.

Барои иштирок дар озмун

ҳуҷҷатҳои зерин пешниҳод карда мешаванд:

- ариза ба унвони роҳбари мақомот;
- варақаи (анкетаи) бахисобгирии кадрҳо;
- шарҳи ҳол;
- нусхаи дипломи;
- 2 дона расми 6х4;
- нусхаи дафтарчаи меҳнатӣ;
- нусхаи шиноснома;
- маълумотнома аз мақомоти андоз дар бораи даромад ва амволи шахсӣ;
- нусхаи РМА (рақаи мушаххаси андозсупоранда);
- маълумотнома аз ҷои истиқомат;
- маълумотнома оид ба вазъи саломатии шакли 038;
- нусхаи сугуртаи иҷтимоӣ ва нафақа (СИН);
- маълумотнома аз Сармаркази иттилоотӣ-таҳлили ВКД ҚТ оид ба надоштани доғи судӣ
- маълумотнома (справка-объективка) дар шакли хаттӣ ва электронӣ.

Нишонии қабули ҳуҷҷатҳо

Шаҳри Душанбе, ноҳияи Шоҳмансур, кӯчаи С.Айни 126, шӯъбаи кадрҳо, таъминоти ҳуқуқӣ, эътироф ва баробарарзиши ҳуҷҷатҳои таҳсилот дар давлатҳои хориҷӣ, телефон 225-83-28, 225-83-32.

Муҳлати охири қабули ҳуҷҷатҳо 21 рӯз аз рӯзи нашри озмун дар бораи гузаронидани озмун.

Барои иштирок дар озмун

ҳуҷҷатҳои зерин пешниҳод карда мешаванд:

- ариза ба унвони роҳбари мақомот;
- варақаи (анкетаи) бахисобгирии кадрҳо;
- шарҳи ҳол;
- нусхаи дипломи;
- 2 дона расми 6х4;
- нусхаи дафтарчаи меҳнатӣ;
- нусхаи шиноснома;
- маълумотнома аз мақомоти андоз дар бораи даромад ва амволи шахсӣ;
- нусхаи РМА (рақаи мушаххаси андозсупоранда);
- маълумотнома аз ҷои истиқомат;
- маълумотнома оид ба вазъи саломатии шакли 038;
- нусхаи сугуртаи иҷтимоӣ ва нафақа (СИН);
- маълумотнома аз Сармаркази иттилоотӣ-таҳлили ВКД ҚТ оид ба надоштани доғи судӣ
- маълумотнома (справка-объективка) дар шакли хаттӣ ва электронӣ.

Кормандони Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон аз даргузашти профессори кафедраи таърихи наву навини кишварҳои хориҷии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон Имом Шарофиддин ЗУҲУРИДДИНЗОДА андухгун буда, ба аҳли оила ва пайвандони марҳум изҳори таслият ва ҳамдардӣ менамоянд.

Раёсат ва кормандони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон аз даргузашти профессори кафедраи таърихи наву навини кишварҳои хориҷии донишгоҳ Имом Шарофиддин ЗУҲУРИДДИНЗОДА андухгун буда, ба аҳли оила ва пайвандони марҳум ҳамдардӣ баён мекунам.

Устодону омӯзгорони факултаи таърихи ДМТ аз даргузашти профессори кафедраи таърихи наву навини кишварҳои хориҷии донишгоҳ Имом Шарофиддин ЗУҲУРИДДИНЗОДА андухгун буда, ба аҳли оила ва пайвандони марҳум ҳамдардӣ баён мекунам.

ОМӢЗГОР

Муассис: Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон

Почтаи электронӣ: omuzgor@inbox.ru

Сомонаи ҳафтанома: www.omuzgor-gazeta.tj

Сармуҳаррир
Ноилшоҳ НУРАЛИЗОДА

Ҳайати М.ИМОМЗОДА, А.РАҲМОНЗОДА, Н.САИД, М. САЛОМИЁН, Л. НАЗИРӢ, Д. ҚОДИРЗОДА, таҳрир: Н. СОБИРЗОДА, Ф.РАҲИМӢ, А.МУРОДӢ (ҷонишини сармуҳаррир), Н.ОХУНЗОДА (қотиби масъул)

Суроға: 734025, ш.Душанбе, х. Айни 126, Телефонҳо: қабулгоҳ – 225-81-55, ҷонишини сармуҳаррир – 225-81-58, котибот – 225-81-57, муҳосибот – 225-81-61

«Омӯзгор» тахти рақами 0018/рз, аз 13.07.2015 дар Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон аз нав номнавис шуда, тахти рақами 0110005977 дар Кумитаи андозаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайди давлатӣ гирифта шудааст. Нашрия ба хотири ҷандандешӣ маводе низ ба таъби мерасонад, ки идораи ҳафтанома метавонад бо муаллифони ҳамфикр набояд ва барои онҳо масъулият ба уҳда нагирад. Наабатдори шумора Ш. РАҶАБЗОД

Ҳафтанома дар матбааи нашриёти комплекси «Шарқи озод» ба таъби расид. | Индекси обуна – 68850 | Адади нашр: 39571 нусха | Таррох: С. Ниязов | Ҳуруфчинон: М. Диловарова ва Д. Забиров

Навиштаҳо ва суратҳои ба идораи ҳафтанома воридшуда ба ғардонида намешаванд. Идораи ҳафтанома навиштаҳои дар ҳаҷми на бештар аз 4 саҳифаи компютерӣ андозан 14 (фосилаи 1,5) – и ҳарфи Times New Roman Tj, қабул менамояд.